

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

„DAROM“ SEINUOSE – Petras Maksimavičius	3
INFORMACINIS PRANEŠIMAS APIE GARBINGOJO ARKIVYSKUPO TEOFILIAUS MATULIONIO (1873–1962) BEATIFIKACIJOS IŠKILMES – Lietuvos vyskupų konferencijos sekretoriato inf.	5
PAVASARIO VĖJAI – Rytis Motiejūnas	6

KULTŪROS BARUOSE

„DAINUOJU LIETUVAI“	7
VĒLYKINĖS PARODOS ATIDARYMAS – Nastutė Sidarienė	8
MAESTRO VIRGILIJUS NOREIKA PUNSKĖ – „ Aušros “ inf.	11
2017 M. LIETUVOS MUZIEJŲ KELIAS „VASARIO 16-OSIOS KŪRĖJAI IR PUOSELĖTOJAI“ – Aldona Vaicekauskienė	12

ŠVIETIMAS

PASITIKOME PAVASARĮ – Viktorija Grigutyte	14
--	----

ŽMONĖS

VĒDUGIRIŲ KAIMO ŽMONIŲ GYVENIMO KNYGŲ IŠTRAUKOS – Grażina Kibyšienė	15
--	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

KĄ MENA NUOTRAUKA? – Jonas Juravičius	18
DZŪKIJOS PATRIOTAI – Gintaras Lučinskas	21

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

- Gintarinė gaiva (Valdo Žilionio nuotr.)
- Gimnazistų egzaminas (Tomo Bernecko nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2017-04-27.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutam-
pa su autorių nuomone.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.
ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p.
adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
„RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693
70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spausdos, radijo ir tele-
vizijos rėmimo fondas
(26-27 psl.).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Vėlyvas šiųmetis pavasaris. Balandis jau į pabaigą, o saulė vis dar spindulių šykšti. Ir pavasario darbų dar nelabai galima nusigriebti – pasėjus nebus derliaus. Taigi visi laukiame.

Praėjo Velykos. Per Atvelykį Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija surengė tradicinę Velykinio meno parodą. Jai paprastai pateikiama nemažai mūsų krašto tautodailininkų bei mokyklinio amžiaus vaikų darbelių įvairiose kategorijose: karpinių, margučių ir kt. Apie šį renginį plačiau galite pasiskaityti *Nastutės Sidarienės* straipsnyje. Sužinosite, kas šiemet gražiausiai pasipuošė Velykoms, kas nugalėjo.

Seinuose LR konsulatas, „Lietuvių namai“ ir „Žiburio“ mokykla sutvarkė aplinką prie Antano Baranausko paminklo. Išrovus senąsias tujas ir pasodinus mažas, pabėrus specialių baltų akmenų aplinka pasidarė erdvi ir švieži. Tuo pačiu labiau išryškėjo pats Antano Baranausko paminklas. Apie akciją „Aušroje“ rašo Petras Maksimavičius.

Žadėjau skaitytojus informuoti apie padėtį, susijusią su Seinų miesto skola „Žiburio“ mokyklai. Deja, vis dar nėra ko papasakoti šiuo klausimu. Nors ir vyko teismo posėdis ankstesniu terminu, nei buvo numatyta, tačiau į teismą raštiškai kreipėsi Seinų miesto taryba, kuri suabejojo skolos dydžiu. Paprašė tad teismą, kad jis skirtų savo ekspertą skolos dydžiui nustatyti. Taigi klausimo sprendimas vėl nusitęsė.

„Aušroje“ buvome rašę apie Lenkijos lietuvių draugijos dramatišką finansinę padėtį, susijusią su Lenkijos vidaus reikalų ir administravimo ministerijos vėlavimu perduoti lėšas, skirtas projektams įgyvendinti, tuo pačiu ir „Aušros“ leidybai. Pagaliau problema išspręsta – šią savaitę gavome pasirašytas sutartis ir pinigai jau atsirado banko sąskaitoje.

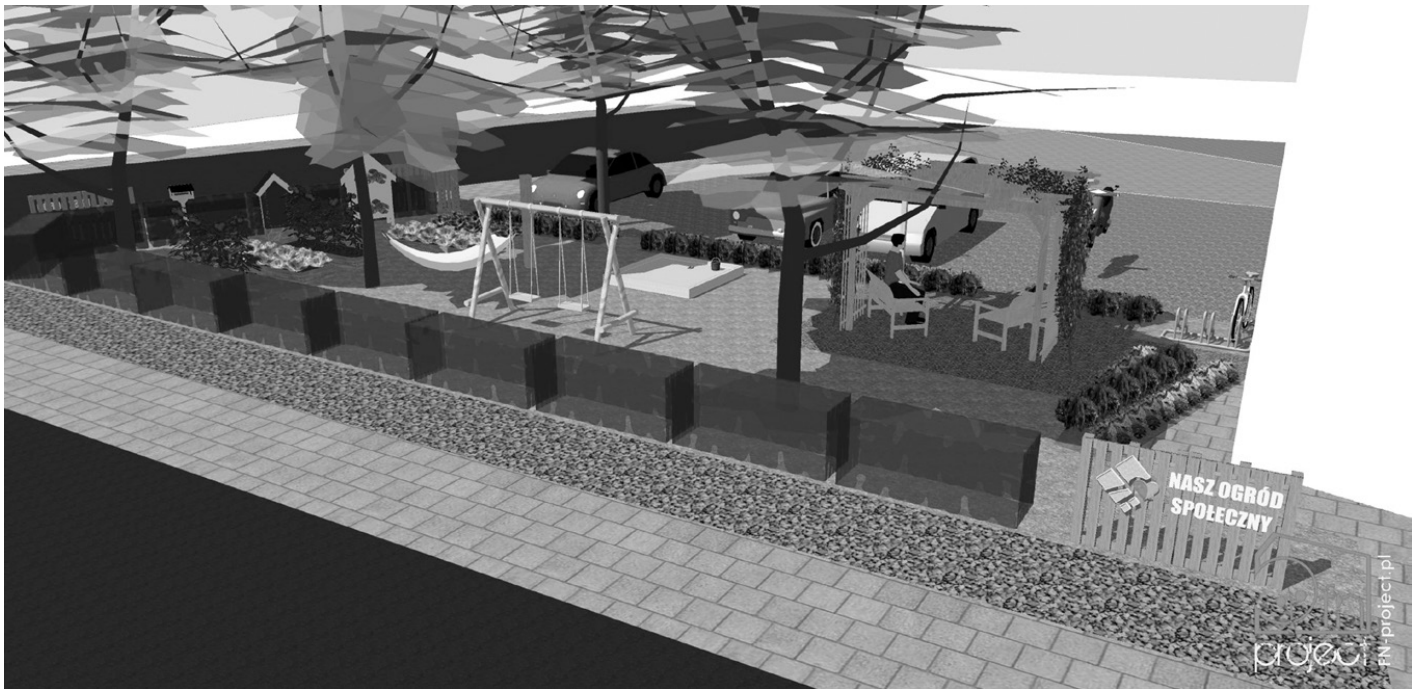
„Darom“ Seinuose

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Pastaraisiais metais Lietuvoje labai išpopuliarėjo aplinkos tvarkymo vajai. Ypač atėjus pavasariui skelbiamas šūkis „Darom“ – ir daugelyje miestų, miestelių ar gyvenviečių išeina savanoriai, tvarko ežerų pakrantes, miškus, lankytinas arba tiesiog savo gyvenamąsias vietas. Tokių akcijų sėkmė, matyt, lemia ir tai, kad jose dalyvauja ne tik eiliniai savanoriai, bet taip pat šalies politikai, žinomi kultūros,

mokslo ar sporto žmonės. Taip pratinamas ir jaunimas palaikyti tvarką, gražinti savo aplinką. Rezultatai matomi. Dar prieš 20 metų padėtis buvusi žymiai prastesnė. Dabar keliaujant per Lietuvą galima pastebėti nemažai gražiai sutvarkytų miestelių ir gyvenviečių. Matyt, daug ką lėmė taip pat lietuvių kelionės po pasaulį, iš kur jie parsiveža gražių pavyzdžių, kuriuos pritaiko savo gyvenamoje aplinkoje. Kita vertus, daugeliu

atvejų pakanka sugrėbti lapus, pasodinti gėles ir laiku nupjauti žolę. Tai nedaug kainuoja, o gyvenimas tampa patogesnis ir spalvingesnis.

Nors pavasaris į Seinus keliauja vangiai, tačiau ir čia atsiranda vis daugiau iniciatyvų pagražinti aplinką ir sutvarkyti žaliąsias erdves. Seinuose tikrai yra ką veikti. Neseniai gerą pavyzdį miestiečiams parodė lietuviai. Š. m. balandžio 11 d. LR konsulas Seinuose kartu su Vysk. A. Baranausko fondo bei „Žiburio“ mokyklos atstovais tvarkė vysk. A. Baranausko paminklo Seinuose aplinką. Pasodinti nauji spygliuotieji augalai bei sutvarkyta visa aplinka. Paminklas išgražėjo, o tie, kas šv. Velykų metu skubėjo į Seinų baziliką, tikrai tai pastebėjo ir galėjo pajusti artėjančią pavasarį. Gal Lietuvoje populiaru aplinkos tvarkymo akcija „Darom“ persikels į kaimyninius Seinus?

Dar apie vieną iniciatyvą neseniai pranešė Lenkijoje veikianti proekologinė organizacija „Green Cross Poland“, kuri ketina sutvarkyti miestui priklausantį skverą šalia „Lietuvių namų“ ir LR konsulato. Minėta organizacija yra tarptautinės

organizacijos „Green Cross International“ padalinys Lenkijoje. Įkurta 1993 m., kai vyko pirmasis pasaulio vadovų suvažiavimas, skirtas ekologijos problemoms spręsti. Nuo to laiko imamasi įvairių iniciatyvų gamtos ištekliams saugoti, švarinti aplinką, kovoti su oro ir žemės užterštumu. Į šių tikslų įgyvendinimą bandoma įtraukti valstybių administracijas, verslą, nevyriausybinės organizacijas ir mokslo centrus. Vienas iš sumanymų – kurti vadinamuosius žaliuosius sodus. „Green Cross Poland“ skiria reikiamas lėšas, tačiau su sąlyga, kad kuriant dalyvaus vietos gyventojai, kurie vėliau patys rūpinsis sodo tvarkymu.

Ką ši organizacija ketina veikti Seinuose? Kaip jau minėjau, priešais „Lietuvių namus“ netrukus turėtų būti įkurtas „bendruomeninis sodas“. Tai pirmas tokio pobūdžio projektas Palenkės vaivadijoje. Visoje Lenkijoje jau įkurta 20 panašių sodų. Prieš kelis mėnesius Seinų valdžia konsultavosi su gyventojais, kurias miesto vietas reikėtų atnaujinti, papildyti poilsiui skirta infrastruktūra. Šių konsultacijų metu jaunieji seiškiečiai pareiškė norą, kad minėtoje

vietoje būtų įkurtas sodas, kuriame bus auginamos daržovės, gėlės, bet ir bus pastatyta pavėsinė, sūpuoklės bei kita mažoji architektūra. Kaip praneša „Green Cross Poland“, šiuo sutvarkytu skvereliu galės naudotis visi miesto gyventojai. Todėl sodas ir pavadintas „bendruomeniniu“. Projektas numato, kad jį kuriant ir vėliau tvarkant dalyvaus miesto gyventojai, ypač jaunimas. Šis projektas turi dar vieną tikslą. Tikimasi, kad tai paskatins kitų miesto erdvių tvarkymą, pripratins gyventojus rūpintis savo aplinka. Daugeliu atvejų juk pakanka paimti į rankas grėblį ir sugrėbti lapus, parinkti nuo žolės vėjo sulaužytas šakas ar nudažyti parke suoliukus. Sakoma, kad žmogus greit pripranta prie supančios aplinkos, todėl dažnai net nepastebi, kad ji gali būti geriau sutvarkyta. Tad reikalingi geri pavyzdžiai. Net neabejoju, kad vysk. Antano Baranausko paminklo aplinkos sutvarkymas paskatins sutvarkyti ir kitų mieste esančių paminklų aplinką.

Informacinis pranešimas apie garbingojo arkivyskupo Teofiliaus Matulionio (1873–1962) beatifikacijos iškilmes

LIETUVOS VYSKUPŲ KONFERENCIJOS SEKRETORIATO INF.

Su džiaugsmu pranešame, kad Šventasis Tėvas Pranciškus paskyrė arkivyskupo Teofiliaus Matulionio beatifikacijos – skelbimo palaimintuoju – datą. Iškilmės vyks 2017 m. birželio 25 d. Vilniuje. Apeigoms vadovauti popiežius Pranciškus siūnia Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektą kardinolą Andželą Amatą (Angelo Amato) SDB. Tai išskirtinis istorinis įvykis, nes skelbimo palaimintuoju apeigos Lietuvoje vyks pirmą kartą.

Beatifikacija – skelbimas palaimintuoju – yra ne tik asmens dorybės pripažinimas, bet ypač Dievo darbų per tą asmenį atpažinimas. Juk kiekvienas palaimintasis ar šventasis savo gyvenime vadovaujasi Dievo valia, todėl jų gyvenimai mums tampa spindinčiais Evangelijos įkūnijimo konkrečiose situacijose pavyzdžiais.

O kuo skiriasi palaimintasis nuo šventojo? Atrodytų, kad palaimintieji mažiau šventi už šventuosius, tačiau taip nėra. Šie titulai reiškia paminėjimo liturgijoje laipsnį. Palaimintieji yra minimi liturgijoje to krašto Bažnyčioje (turima mintyje visa bažnytinė provincija), kurioje gyvena ir veikia, o šventųjų reikšmė pranoksta vietinę Bažnyčią, todėl jie minimi visuotinės Bažnyčios liturgijoje. Tad garbingojo arkivyskupo Teofiliaus skelbimas palaimintuoju yra visų pirma dovana Lietuvos žmonėms. „Garbė lietuvių tautai, kuri davė tokį didvyrį!“ – taip apie Teofilį Matulionį 1936 m. lietuvių

maldininkų grupei pasakė popiežius Pijus XI.

Bažnyčia išpažįsta šventųjų bendravimą ir pagerbia iškiliausius savo narius „ne vien dėl jų pavyzdžio, bet dar labiau dėl to, kad jiems rodoma broliška meilė stiprintų Dvasioje visos Bažnyčios vienybę. Mat kaip krikščioniškas žemės keleivių bendravimas mus labiau suartina su Kristumi, taip artimas ryšys su šventaisiais mus su Juo sujungia. (...) Tuo tarpu kankinius vertai mylime kaip Viešpaties mokinius ir sekėjus dėl jų ypatingo atsidavimo savo Karaliui ir Mokytojui“ (KBK 957).

Garbingojo Teofiliaus Matulionio gyvenimas liudija drąsą ir tvirtumą, kuriais paprastas žmogus gali atsilaikyti prieš sąžinės ir religijos laisvę niekinančią sistemą. Šešiolika metų kalėjime ir ketveri namų arešte arkivyskupui buvo skirti ne už nusikaltimus, bet iš neapykantos krikščioniškajam tikėjimui. Savo kankinyste arkivyskupas Matulionis paliudijo ištikimybę Evangelijai ir meilę Bažnyčiai. Jį gerbdama Bažnyčia prisimena ir pagerbia visus krikščioniškojo tikėjimo ir sąžinės kankinius, ateistinio komunizmo aukas, tremtinius, kurių gyvenimo auka už tikėjimą ir Tėvynės laisvę nėra taip plačiai žinoma.

Tie, kuriems teko laimėti susitikti garbingąjį Teofilį, su juo bendrauti ar susirašinėti, žavėjosi jo užsidegimu apaštalauti ir tvirtybe nesileisti į jokus kompromisus su sąžine. Nors persekiotojai, tardytojai ir kalintojai

jam siūlė laisvę, jeigu atsisakys ištikimybės Dievui ir Bažnyčiai, tai jo nesuviliojo.

Garbingojo Teofiliaus gyvenime Bažnyčia atpažino svarbiausius dalykus, kuriuos Dievas nori mums perteikti: ištikimybę Evangelijai, tarnavimą Bažnyčiai, artimo meilę ir rūpinimąsi tikėjimo skleidimu – misijomis. Suprasdamas, kad šių uždavinių įgyvendinimas pranoksta žmogaus jėgas, garbingasis Teofilis sėmėsi stiprybės maldoje. Jo iniciatyva 1940 metais Kauno šv. Mikalojaus (seserų benediktinių) bažnyčioje buvo pradėta nuolatinė Švč. Sakramento adoracija. Malda ir pasivedimas Viešpaties valiai padėjo jam išgyventi sudėtingiausius išbandymus ir išlikti nepalaužtos dvasios iki galo liudijant, kokią jėgą trapiam žmogui suteikia krikščioniškasis tikėjimas.

Skelbimas palaimintaisiais ar šventaisiais aktualus ir džiaugsmingas ne tiek danguje esantiems asmenims, kiek žemėje keliaujančiai Dievo tautai. Prie dangiškos garbės mes nieko nepridėsime, bet turėdami Bažnyčios pripažintą palaimintąjį patys praturtėsime ir su didesniu pasitikėjimu šauksimės jo užtarimo.

Beatifikacijos iškilmės Lietuvoje vyks pirmą kartą. Tai ne tik istorinis įvykis, bet ir kvietimas drąsiai gyventi Evangelija šiandienos iššūkių ir persekiojimų akivaizdoje. Tai – gera galimybė susitikti gyvąjį Jėzų ir tapti Jo mokiniu. Nelikime nuošalyje, bet ruoškimės ir aktyviai dalyvaukime!

Pavasario vėjai

RYTIS MOTIEJŪNAS

Žiema šiemet sugriuvo anksčiau, nei tikėjomės. Nors kovą ir balandžio pradžioje kraštą košė žvarbūs, stiprūs vėjai, sniegas nutirpo dar kovą, o namo sugrįžę gandrai ėmė rūpintis savo lizdų priežiūra ir būsimais vaikais. Įsidrąsinę žmonės patikėjo, kad šaltis jau negrįš, kai kurie ėmė kasti daržus. Tik šv. Velykų išvakarėse oras staiga subjuro, pažerdamas lietų, pereinantį į niauriają šlapdriabą.

Politinę Lietuvos padangę ilgai dengė skandalėlių debesys. Su baisiu triukšmu iš Seimo išprašyta viena vos kojas beapsilusi prabangaus džipo ir prašmatnių kailinių savininkė. Žiniasklaida įnirtingai ieškojo ir kitų valdžios vyrų nuodėmių. Paradoksalu, tačiau daugiau jų pasirodė turintys politikos veteranai. Na, vieną Seimo narį turbūt išmes už bandymą priekabauti prie moterų. Tik jo nusikaltimai beveik nekalti, palyginti su kai kurių kolegų, Seimo senbuvų, „išdaigomis“.

Pasirodo, vienas žymus socdemas pernelyg artimai draugavo su įtartinais biznieriais iš Rusijos. Gal tai būtų ir ne bėda, tačiau jis buvo paskirtas parlamento vicepirmininku ir turėjo gauti leidimą dirbti su slapta informacija. Jo veiklą tyrusi komisija nusprendė, kad jis dirbo ne Lietuvai, tačiau ponas Bastys žada teisme įrodyti savo nekaltumą. Žinant mūsų teismų sprendimus, šioje istorijoje tašką dėti dar anksti... O Seimo narius liberalus pasivijo kaltinimų korupciniais ryšiais su biznieriais aidas. Pernykštė E. Masiulio istorija su 106000 eurų dėžutėje nuo alkoholio buvo kiek primiršta, o skeptikai tikino, kad byla bus numarinta. Bet

iškilo nauji keistų draugysčių faktai. Iš liberalų lyderių į įtarimų verpetą pateko G. Steponavičius, buvęs švietimo ir mokslo ministras, dar keli smulkesni veikėjai. Kalbama, kad įtarimai bus pareikšti visam liberalų sąjūdžiui. Na ir kas, pasakysite. Juk kai anąsyk Darbo partijai buvo pareikšti kaltinimai, ji nuo jų išsisuko, fiktyviai jungdamasi su kita partijele ir keisdama savo pavadinimą. Taip, toks precedentas buvo. Gal teisėjai šįsyk bus principingesni?..

XXX

Būna ir linksmesnių nutikimų. Melagių dienos išvakarėse kaip žaibas iš giedro dangaus trenkė žinia, kad surastas 1918 m. Vasario 16-osios akto originalas. Priminsiu skaitytojams, kad Lietuvoje likęs šio dokumento egzempliorius laikytas pradingusiu per visas sovietmečio ir nacių okupacijų audras. Logiškai mąstant, to dokumento turėjo būti bent keli egzemplioriai – tuo metu Lietuva, okupuota kaizerinės kariuomenės, skelbė savo laisvės ryžtą ne tik Vokietijai, bet ir buvusiai metropolijai – Rusijai (tada jau sovietinei). Artėjant valstybės atkūrimo šimtmečiui, vienas žymus verslininkas net pasiūlė 1000000 eurų tam, kuris suras ir atveš tą dokumentą į Lietuvą. Įvyko tai, ko niekas nesitikėjo: vienas pusiau istorikas, pusiau entuziastas nuvyko į Berlyną ir per keletą dienų surado to akto originalus ir lietuvių, ir vokiečių kalba. Pasirodo, jie ten ramiai sau guli jau 99 metus, dabar jau net mikrofilmuoti ir laukia tyrinėtojų... Skandalo būta nemažo. Labiausiai piktinosi kai kurie istorikų cecho atstovai, piktai ir gan

kvailai ėmę abejoti atradėjo (chemiko diplomą turi!) kompetencija. Kai kurie vertinimai buvo net chamiški. Tačiau faktas lieka faktu – dokumentą aptiko žmogus, istorijon pasukęs gana neseniai, o ne tie, kurie nuobodžiai šmėžuoja televizorių ekranuose.

Kandūs komentatoriai kikena, kad toks triukšmas kilo tik dėl to, kad aktą rado ne tas, kuris jį „turėjo“ rasti. Kiti sako, kad patys kritikuotojai buvo užsukę į tą archyvą, bet patinęjo pavartyti bylas... O paprasti žmonės reagavo stebėtinai išmintingai. Per šalį nuvilnijo džiaugsmo banga. Ką besakysi, simbolinė ir graži dovana Lietuvos valstybei!

XXX

Karinės grėsmės Lietuvos pašonėje ir neramus šių dienų pasaulis priverstė ir mūsų valdžią susirūpinti krašto gynyba. Griežtas naujojo JAV prezidento D. Trumpo reikalavimas skirti visoms NATO narėms bent po 2 % nuo savo BVP gynybai imtas vykdyti ir pas mus. Perkama nauja ir modernizuojama turima ginkluotė, atrodo, bus galutinai sugrąžinta privalomoji karo tarnyba. Bandoma parodyti, kad mūsų teritoriją gintų ne tik NATO, bet ir mes patys. Tačiau laikai pasikeitė – karai tampa vis labiau nuspėjami, naudojamos naujausios technologijos ir psichologinio karo elementai. Spauldoje rašoma apie internetines provokacijas ir šnipinėjimą, sąmoningą melagingų žinių platinimą ir panašiai. Bijomasi ir vadinamųjų „žaliųjų“ žmogeliukų invazijos, ką Rusija panaudojo, atplėsdama Krymą. Prieš pat šv. Velykas vyko pratybos, siekiant išsiaiškinti,

kaip mūsų pasieniečiai ir policija reaguotų į tokio tipo provokacijas. Pratybos surengtos Šalčininkų rajone... Ir ką gi? Netikri separatistai sėkmingai atakavo ir „užgrobė“ keletą strateginių rajono įstaigų. Nors visiškai nugalėti jie nesugebėjo, juos galutinai sutriuškino tik iš Vilniaus atvykęs specialusis policijos dalinys. Kaip sakoma, gal toks scenarijus buvo? Gal? Tik visi atkreipė dėmesį į vietos gyventojų reakciją.

Ji buvo labai savotiška. Dauguma gyventojų liko abejingi, jei ne palankūs „separatistams“. Žinoma, geriau tokios pratybos negu žymiai rimtesnės problemos tikrų provokacijų atveju. Cinikai šaiposi, kad surengus tokias treniruotes kokiam nors Visagine rezultatai būtų turbūt dar liūdniesni. Taigi gal jau vertėtų atkreipti dėmesį į kitataučių lojalumo Lietuvos valstybei stiprinimą, o ne tik pildyti vis didesnius jų reikalavimus, naiviai tikintis, kad šis sąrašas kada nors pasibaigs?..

XXX

Naujoji valdžia kol kas labai daug nenuveikė, bet ir jos populiarumas dar neištirpo. Tiesa, dabar jau pirmuoju smuiku griežia ne R. Karbauskis, o nepartinis daugumos premjeras S. Skvernelis. Žadama, kad didžiosios reformos prasidės kiek vėliau, rudenį. Palauksime. Na, o kol kas postų neteko tik keli pernelyg užsisėdėję aukšti valdininkai, pavyzdžiui, ilgametis valstybinės įmonės „Lietuvos geležinkeliai“ vadovas. Jam palikus darbą, pensijon suskubo ir jo pavaduotojai. Sako, kad žaliųjų ir valstiečių norai tikrai geri. Tik ar toli vien ant norų nuvažiuosi? Štai jau ginčijamasi dėl universitetų reformos, neaišku, kaip bus su nelietuvišku raidynu – 70000 piliečių pareiškė nuomonę dėl q , x ir w , keli Seimo išminčiai siūlo „patobulintą“ rašybos variantą, kuriame tos raidės jau yra. Šiuo klausimu suskilo ne tik valdantieji, bet ir opozicija...

Ne visi verčiami veikėjai sutinka

savo noru pasitraukti iš šiltų postų. Apie daugiau nei 20 metų rinkimams vadovaujantį VRK vadovą rašyta daug, bet jis neskuba. O skandalingojo menininko-verslininko, Lietuvos NOBT direktoriaus Kėvišo atsistatydinti neįkalbėjo net šalies vadovai. Pasitraukti jis nenori. Juristai sako, kad įstatymai tokie kreivi, jog jis liktų poste net per teismą. Priminsiu, kad skandalas kilo, kai išaiškėjo, jog vien nesibaigiančiam teatro scenos remontui išnaudota tiek pinigų, kad už juos būtų galima pastatyti kitą tokį patį teatrą ar net stadioną. Ir kad maestro reikalus užsieniuose tvarko jo sūnaus vadovaujama firma, negailinti tėtuiui solidžių „honorarų“ už konsultacijas.

Vieni reikalauja aiškumo, kiti aiškina, kad ir kitur būna tokių dalykų. Visgi džiaugtis galima vien dėl to, kad šios aferos kyla į viešumą. Tai teikia vilčių, kad šioje valstybėje dar ne viskas prarasta.

„Dainuoju Lietuvai“

Balandžio 8-ąją Simona Zubavičiūtė, vadovaujama Juozo Pilecko, dalyvavo XX tarptautiniame patriotinės dainos konkurse „Dainuoju Lietuvai 2017“ Garliavoje. „Žiburio“ mokyklos mokinė laimėjo antrąją vietą 9–12 klasių kategorijoje. Šioje kategorijoje buvo 14 dalyvių.

Konkurso globėjas yra Kauno rajono savivaldybės meras Valerijus Makūnas. Konkursas vyko Garliavos meno mokykloje. Kiekvienas iš dalyvių turėjo padainuoti dvi dainas.

Kiekvienais metais dalyvių daugėja. „Žiburio“ mokyklos mokiniai jau daug kartų dalyvavę šiame konkurse ansamblių kategorijoje, tačiau solistų – šiemet pirmą kartą. Esame labai dėkingi konkurso organizatoriams už pakvietimą bei gražią muzikos ir jaunystės šventę.

Velykinės parodos atidarymas

NASTUTĖ SIDARIENĖ

Jau devynioliktą kartą Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija surengė Tarptautinę velykinę parodą-konkursą. Gausus parodos dalyvių būrys iš mūsų krašto ir iš Lietuvos. Iš viso per 150 darbų autorių. Autorių geografija gana plati. Tai mūsų krašto žmonės – iš Punsko ir Punsko valsčiaus kaimų, Seinų, Suvalkų, visų lietuviškų mokyklų ir dviejų vaikų darželių, bei kūrėjai iš Lietuvos: Kauno, Alytaus, Marijampolės, Lazdijų, Avižienių, Salaperaugio ir kitų vietovių.

Darbų vertinimo komisija, kuriai pirmininkavo Kristina Kriūnaitė, šiemet nusprendė keisti daugelį metų nusistovėjusią tvarką ir skirti ne pirmąją, antrąją ar trečiąją vietas, o tik atrinkti laureatus ir skirti

Meno programėlės akimirka

Petro Budzeikos nuotr.

pagyrimus. Tai lėmė ne vien faktas, kad visi gauna tokią pačią dovaną

– ekskursiją į Lietuvą. Labai sunku yra įžvelgti skirtumus tarp vieno autoriaus braižo tikslumo ir kito, tarp savo krašto tradicijų paisymo ir naujų paieškų, bet išlaikant tradicinius atlikimo būdus. Sunku spręsti, ar tai prisidės prie konkurso-parodos lygio kėlimo, ar galbūt žlugdymo. O gal pagausės parodos autorių ir jų darbų? Tai kartu ir eksperimentas. Jam nepasiteisinus, visada galima grįžti į išeities tašką ar keisti linkmę.

Gausiausiai parodoje „užderėjo“ margučių. Juos margino net 67 autoriai. Mažiausiai sodų – tik vienas, sukurtas Lietuvoje. Vaikai ir jaunimas prikarpė nemažai tradicinių karpinių – užuolaidėlių. Šioje kategorijoje net 30 autorių. Tiek pat verbų autorių. Verbos surištos iš žalių šakelių, smilgų, varpų, sausų žiedų. Nedaug, tik 5 audėjos išaudė 18 rinktinių, vytnių ir pintų juostų. Velykines kompozicijas atliko 8 autoriai.

Gal labiausiai šiuo Velykų

„Alnos“ muzikantai

Petro Budzeikos nuotr.

Ritos Kutilienės ir Batvinskių šeimos darbeliai

Petro Budzeikos nuotr.

laikotarpiu džiugina mus margučiai. Dar gyva mūsų krašto margučių marginimo tradicija. Ypač todėl, kad visų pirma ji paveldima iš kartos į kartą, todėl, kad turime pasaulinio masto margučių skutinėtoją Izabelę Filevičienę, kurios darbai žavėjomes kasmet iki pernykštės parodos. Šiemet jau nesulaukėme tų ant mažo vištelės kiaušinio išraižytų smulkių raštų. Daugeliui margintojų mūsų Izabelės Filevičienės margučiai tapo sektinu pavyzdžiu. Labai sėkmingai šią techniką naudoja keletas margintojų. Tokiu būdu kuriamas mūsų krašto skutinėtų margučių savas stilius.

Iš gausaus būrio vertinimo komisija apdovanojo 49 autorius ir skyrė 18 pagyrimų bei 28 padėkas. Sveikinam visus nugalėtojus ir kitais metais tikimės ne mažesnio dalyvių būrio.

LLEKD iškilmingą Velykinės parodos atidarymą suorganizavo Punsko mokyklos svetainėje. Meno programą Draugijos prašymu surengė Punsko muzikos mokyklos mokytojas Arnoldas Beinaris su savo mokiniais, kurie grojo birbynėmis, lamzdeliais, skudučiais,

ragais, švilpukais, be to, dainavo ir giedojo. Atidarymo metu pasirodė ir LLEKD ansambliai „Saulalės“ ir „Šalčinukas“, vadovaujami Angelės Bapkauskienės. Lankančius parodą linksmo „Alnos“ muzikantai.

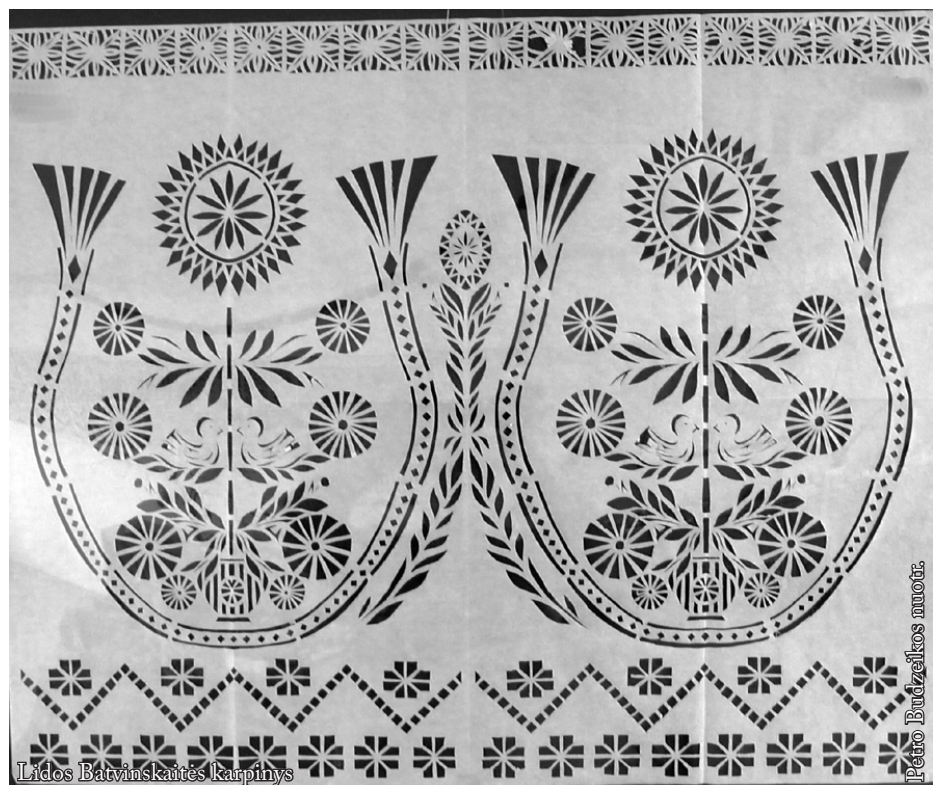
Nors nuo ankstyvo ryto krito

snaigės, papūsdavo žvarbokas vėjas, bet į parodos atidarymą iš Lietuvos ir mūsų krašto atvyko gražus būrys žmonių. Visi kartu prasmingai šventė Atvelykį, dar vadinamą vaikų Velykomis ar Velykėlėmis. Būtent šią dieną seniau vieni kitus lankydavo, dovanodavo margučių.

Kviečiame visus lankyti Tarptautinę velykinę parodą, kuri veikia Punsko licejaus bendrabučio svetainėje. Dėl lankymo prašom susitarti su LLEKD. Paroda veiks iki 2017-05-30.

Laureatai:

Margučių kategorijoje: Aldona Palionienė, Aldona Radzevičienė, Aldona Pečiulienė, Inga Radzevičiūtė, Lidija Radzevičiūtė, Aldona Rėkienė, Irena Balulienė, Danutė Vaznelienė, Daina Pledienė, Birutė Gražulienė, Onutė Virbylienė, Jadviga Kierejszys, Evelina Mociejūnaitė, Laura Lukenskienė, Asta Pečiulienė, Valdas Pečiulis, Ieva Karaneckaitė, Elyza Gudaitytė, Vaiva Vaicekauskaitė, Rasa Maksimavičiūtė, Julija Balulytė, Lilija Balulytė, Birutė Kriaučeliūnienė, Natalija Slovikaite, Lena Leončikaitė, Genutė

Lidos Batvinskaitės karpinys

Petro Budzeikos nuotr.

Morauskienė, Mykolas Zielinskas. **Velykinės kompozicijos kategorijoje:** Rita Kutilienė, Saulis Tumelis, Zita Kisielienė su dukra Amelija. **Verbų kategorijoje:** Modesta Skripkaitė, Onutė Budzeikienė, Birutė Juškevičienė. **Juostų kategorijoje:** Audronė Slovikienė, Veronika Valenskienė, Viktorija Čarneckaitė, Jolanta Čerlionytė, Sandra Baguckaitė. **Verbų ir juostų kategorijose** – Laima Sidarytė. **Karpinių kategorijoje:** Patricija Valinčiūtė, Viktorija Čerlionytė, Natalija Krakauskaitė, Maja Dziuida, Jokūbas Karaneckas, Onutė Karaneckaitė, Loreta Kalkauskaitė, Viktorija Šuliauskaitė, Lidija Batvinskaitė. **Sodų kategorijoje** – Lina Žaliauskienė.

Pagrimai

Margučių kategorijoje: Teklė Gibavičienė, Milena Sadowska, Aleksandra Lisowska, Onutė Lastauskienė, Vakarė Petraitytė, Irma Gruzinskiėnė, Onutė Nevulytė, Adriana Baguckaitė. **Juostų kategorijoje:** Martyna Krikštolaitytė. **Verbų kategorijoje:** Teresė Radzevičienė, Greta Bobinaitė, Brigita Krakauskaitė, Viktorija Agurkytė. **Karpinių kategorijoje:** Katarzyna Senda, Aiva Viganauškaitė, Beata Aleksaitė, Norbertas Skripka, Viktoras Jankauskas.

Velykinė paroda

Padėkos: Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijai, Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės mokyklai, Kauno lopšeliui-darželiui „Žemyna“, Suvalkų „Vienybės“ klubui, Veisiejų S. Gedos gimnazijai, Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai, Vidugirių pagrindinei mokyklai, Avižienių bendruomenei, Lino tradicijų puoselėtojų draugijai, Marijampolės asociacijai „Tinkamas metas“, Punsko savivaldybės vaikų darželiui, Gabijai

ir Lidijai Batvinskaitėms su mama Zita, Onai Venslauskienei su anūku Augustinu, Teresei Kogačiauskienei su dukra Laura, Daliai Astrauskienei su dukra Inga, Karolinai Liuteckaitėi su močiute Ona Grondzkiene, Genovaitei Pečiulytei, Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinei mokyklai ir gimnazijai, Punsko Kovo 11-osios licėjui, Seinų lietuvių „Žiburio“ darželiui, Nijolei Aleksienei su anūke Evelina, Emilija, Uršule.

Lauros Lukenskienės margučiai

Nijolės Aleksienės margučiai

Maestro Virgilijus Noreika Punske

„AUŠROS“ INF.

Balandžio 8 d. Punsko kultūros namuose vyko tikra muzikinė šventė. Čia koncertavo pats Virgilijus Noreika, geriausias Lietuvos tenoras. Jis su akompanuotoja Lina Giedraityte, savo mokiniu Dainiumi Puišiu (baritonu) bei vakaro vedėju muzikologu Viktoru Gerulaičiu punskiečiams dovanojo koncertą, pavadintą „Mano Lietuva“. Visą vakarą skambėjo dainos, atliekamos tik lietuvių kalba. Itin gera buvo išgirsti maestro V. Noreikos ir D. Puišio atliekamą Just. Marcinkevičiaus „Tai gražiai mane augino“. Koncerte girdėjome S. Šimkaus, M. Petrausko, J. Gruodžio, B. Dvariono, K. Kavecko, V. Klovos, A. Bražinsko, Ch. Gounod, Ch. Bizet, E. Grieg, C. Zeller, F. Lehar, F. Loewe romansus, dainas, operų, operečių ir miuziklų arijas, duetus bei B. Gorbulskio, M. Vaitkevičiaus, A. Raudonikio ir kt. lengvasias melodijas ir užsienio kompozitorių populiarius opusus.

Koncertas buvo nuostabus. Tai buvusi reta proga Punske regėti ir girdėti tokio lygio ir tokio rango solistą. Kas neatėjo į koncertą, gali tik gailėtis. Paprastai per Virgilijaus Noreikos koncertus salės būna sausakimšos.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Maestro Virgilijus Noreika

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Iš kairės: Virgilijus Noreika, Lina Giedraityte, Dainius Puišys ir Viktoras Gerulaitis

2017 m. Lietuvos muziejų kelias „Vasario 16-osios kūrėjai ir puoselėtojai“

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

*Nubudom kalbos geležį.
Prašvitom raides pažinę.
Ir perskaitėm šitaip: „Graži
Tu, mano brangi tėvyne!“*

Justinas Marcinkevičius

Jau tapo tradicija, kad Lietuvoje vyksta renginiai, skirti muziejams. Kiekvienais metais skelbiama vis kitokia tema. 2017 m. Lietuvos muziejų kelio pagrindinė tema – „Vasario 16-osios kūrėjai ir puoselėtojai“. Tikslas – sujungti visoje Lietuvoje turimus memorialinius muziejus su įdomiais eksponatais, vietoves, kitus atminties ženklus, tradicines šventes, bendruomenes buriančius renginius, kuriais aktualiai galima būtų pažvelgti į Vasario 16-osios kūrėjus ir puoselėtojus: rašytojus, švietėjus, dailininkus, Nepriklausomybės akto

signatarus ir kt. ryškiausias asmenybės. 2017 m. Muziejų kelias turėtų atverti Vasario 16-osios Lietuvos kūrėjų asmenybių šviesą ir bendrojo gėrio idėjų svarbą.

Kas yra Vasario 16-osios kūrėjai ir puoselėtojai? Pirmiausia tai nacionalinio judėjimo nuo XIX a. antrosios pusės (po 1863 m. sukilimo) asmenybės – aušrininkai, varpininkai. Visi, kas puoselėjo lietuvių ir brandino nacionalinę tautos savimone. Šios epochos didieji – „Jaunosios Lietuvos“ autorius, tautos atgimimo poetas Maironis, Lietuvos himno autorius Vincas Kudirkas, rašytoja ir visuomenės veikėja Žemaitė, dailininkas, muzikas M. K. Čiurlionis, daktaras Jonas Basanavičius ir daugybė kitų lietuvių puoselėtojų visoje Lietuvoje...

Prie puoselėtojų reikėtų priskirti ir sulaukusius Vasario 16-osios akto paskelbimo, kuriuo atkurta Lietuvos valstybė, ir nesulaukusius, bet carizmo alinamoje tėvynėje savo veikla nutiesusius kelią į Vasario 16-osios Lietuvą. Vasario 16-osios kūrėjai ir puoselėtojai yra Lietuvos Respublikos akto signatarai, kultūros, mokslo, meno, švietimo asmenybės, žurnalistai, politikos veikėjai, kitų sričių kūrėjai. Tai taip pat tremties bei išėivijos žmonės, kurie išsaugojo tikėjimą Vasario 16-osios valstybe ir jos vertybėmis, puoselėdami bendrąjį gėrį ir už Lietuvos ribų.

Minint Muziejų kelią, simboliška būtų surengti šimtą renginių – įvairiomis formomis papasakoti apie Vasario 16-osios kūrėjus ir puoselėtojus. Programa galėtų būti kaip šimtas atvertų istorijos langų į Vasario 16-osios Lietuvą kūrusių žmonių gyvenimus, jų darbus, jų atminimą, jų vertybinio pasaulio grožio atvėrimą dabartyje ir suvokiant jų darbų svarbą ateičiai. Juk kūrėjo asmenybė yra personalinis istorijos langas į praeitį, dabartį ir ateitį – svarbus, brangus, savitas, išskirtinis. Atverkime 2017 m. Muziejų keliu šimtą langų į istoriją, meną, grožį, prasmę, taurumą, tarnavimą Tėvynei, pasiukojimą, meilę, viltį. Tai tauriausių, kūrybingiausių asmenybių pristatymo, aktualinimo programa.

Didžiausias ir lemtingiausias kūrėjas Vasario 16-osios Lietuvai – poetas Maironis,

Aldonos Vaicekauskienės nuotrauka

Lazdijų seniūnijos atstovas dėkoja kun. M. Talučiui

Konferencijos pranešėjai

„Lietuva brangi“ autorius. Jo Tėvynės suvokimas išreikštas „Jaunojoje Lietuvoje“, „Pavasario balsų“ poezijoje, kuri J. Naujalio dėka tapo visos Lietuvos aukščiausio dvasinio atsivėrimo kūriniais. Jais iš esmės rėmėsi ir Kovo 11-osios Lietuvos atkūrimas.

Labai džiugu, kad prie Lietuvos muziejų kelio programos gali prisijungti ir mūsų kraštas. Prieš dvejus metus prisijungti pakvietė Lazdijų krašto muziejaus direktorė. Šiemetinę programą pradėjome kovo 18 dieną kartu su Lazdijų krašto muziejumi, kur jau devintą kartą vyko kraštotyros konferencija. Juozui Petrauskui atminti skirtoje konferencijoje „Lazdijų ir Punsko krašto Vasario 16-osios kūrėjai ir puoselėtojai“ įžangos žodyje apie jį buvo sakoma, kad „tai buvo didis žmogus, puikus savo krašto žinovas, kurio nevalia užmiršti. Kraštotyra – žodis, kuris ilgus dešimtmečius buvo pavergęs šio žmogaus protą ir išmintį. Šis žodis nebuvo Juozui Petrauskui tik gražus raidžių skambesys. Tai buvo jo begalinis ir nuoširdus darbas, kuriam paskyrė, galima sakyti, visą savo gyvenimą, palikdamas gilų

pėdsaką visų mūsų, savo krašto mylėtojų, gyvenime“.

Lazdijų muziejaus atstovė apie kraštotyrą sakė, kad „ji išmoko savarankiškai galvoti, reikšti mintis, pažinti, pamilti savo gimtąjį kraštą, susikurti plačią pasaulėžiūrą. Kraštotyra – tai ir talka mokslui, ir visuomeninė globa mūsų krašto istoriniam paveldui, taip pat tautiškumo bei pilietiškumo mokykla šiuolaikiniam jaunimui.

Po žiupsnelį renkama ir kaupiama kraštotyrinė medžiaga – pagarba ir padėka tėvų, senelių ir prosenelių kartoms, saugojusioms ir branginusioms nuoširdumą, kultūrą ir istorinį atminimą. Taip į kuklius darbus ir į didžiules monografijas grįžta mūsų krašto tautosaka, papročiai, herojiniai žygiai, asmenybių paveikslai, primenantys, koks stiprus bendruomeninis ir kultūrinis gyvenimas vyko ir vyksta“.

Konferencijoje pranešimus skaitė Punsko vikaras Marius Talutis („Kunigas Motiejus Simonaitis“), Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos pirmininkė Aldona Vaitėkauskienė („Kazimieras Mielkus – Vaitakiemio

šviesuolis kovoję už lietuvišką žodį ir laisvę“), ilgus metus Lazdijų viešosios bibliotekos pareigas ėjusi Aldona Ribinskienė („Knygos puoselėtojai“), buvusi ilgametė medikė, 2010 m. Kraštotyros premijos laureatė Irena Monika Poviliūnienė („Lietuvos Nepriklausomybės puoselėtojai medikai Lazdijų krašte. Gydytojas, karys savanoris, Klaipėdos

sukilimo dalyvis – Boleslovas Klimauskas“) ir pedagogas, kraštotyrininkas, Veisiejų krašto garbės pilietis, 2012 m. geriausio kraštotyrininko titulo laimėtojas Albinas Jarmala („Šaulys Juozas Plytnikas“).

Šeiminiškai džiaugėsi galėję pagerbti visus, kurie šiais metais rinko, sistemino informaciją ir rašė darbus bei nieko nepaisydami, nesiekdami atlygio ir toliau renka, sistemina ir pateikia Lazdijų krašto visuomenei žinias apie praeitį, istoriją, tai, su kuo mes visi be išimčių esame susiję.

Sveikinimo ir padėkos žodžius išsakė bei atminimo dovanas kraštotyrininkams įteikė Lazdijų rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Jonas Gudžiauskas. Jis taip pat pasidžiaugė bendra konferencija su Punsko kraštu. Juk bendra ir mūsų istorija, ir pastangos siekiant Lietuvos nepriklausomybės, tiesiant kelią į laisvą lietuvišką žodį.

Kitame numeryje bus spausdinamas pranešimas apie Kazimierą Mielkų.

Pasitikome pavasarį

VIKTORIJA GRIGUTYTĖ

Atdundėjo pavasaris. Gamtos gyventojai bunda iš ilgo, gilaus miego ir išlindę iš patalų dairosi – gal kur nors pamatysiantys saulės spindulių šypsnius? Gerą žinią ir jiems, ir mūsų krašto žmonėms neša skubantys gimtųjų lizdų link gandrai. Jie, šaltąjį metų laikotarpį praleidę pietų ir vidurio Afrikos dalyse, su džiaugsmu sugrįžta čia oficialiai paskelbti pavasario sezono atidarymą. Būtų gėda nepaminėti ir vieversėlių, kurie savo giesmėmis ima kelti klonius ir pievas, tuo pačiu išpranašaudami atodrėkį ir atšilimą.

Šiomet šio gražaus metų laiko požymiai buvo matyti bei girdėti jau kovo pradžioje. Gamtos atbudimo ženklai tai prasiskverbūsios snieguolės ir krokusai, mėlynuojantys nuo žibuoklių miškų šlaitai, pamažu žalumo įgaunanti žolė ir medžiai, išradingai katinėliais pasipuošę gluosniai. Išėjus laukan, mūsų dėmesio sulaukia taip pat šniokščiantys upeiliai bei paukštelių čiulbėjimas.

Atslinkusio pavasario įkvėpti, į laukus skuba žmonės. Jie nedelsdami griebiasi visokiausių ūkio darbų. Kur tik apsidairai – visur matyti prakitą liejančius žemdirbius. Visi siekia to paties tikslo – užauginti gerą derlių.

Pavasariį pasitikti nepamiršome taip pat mes, Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos mokiniai. Pirmą kalendorinio pavasario dieną – kovo 21-ąją moksleivių savivalda surengė šventę. Iš pradžių vyko pamokos, vedamos ne mokytojų, o mokinių. Vėliau kiekviena klasė turėjo galimybę pasigaminti salotėles, tačiau pasitaikė ir tokių, kurie kepė karštus sumuštinis ar blynus.

Po to ėmėmės kalambūrų. Tematika, žinoma, buvo susijusi su pavasariu. Paskutinę pamoką mokiniai sukviesti į sporto užsiėmimus. Buvo smagu pasirungti kvadrato varžybose. Laiką praleidome prasmingai ir įdomiai. Svarbiausia – nestigo pavasariškos nuotaikos.

Visų lauktas pavasaris nugalėjo žiemos speigus ir atėjo į mūsų kiemus. Saulės spinduliai, kuriuos jis atsinešė, pripildė žmonių sielas naujos energijos ir vilties.

Vidugirių kaimo žmonių gyvenimo knygų ištraukos

GRAŽINA KIBYŠIENĖ

Kiekvieno žmogaus gyvenimas tai atskira knyga. Ta knyga – ištisa šeimos istorija, kur susipynę nudirbti darbai, išgyvenimai, šeimos paslaptys... Knygos puslapiai dažnai apšlakstyti vargo ir džiaugsmo ašaromis. Knygos lapai laikui bėgant išblunka, praeities vaizdai šiek tiek keičiasi. Tragiškų įvykių puslapiai sušvelnėja, džiaugsmo ar skausmo ašaros išdžiūsta. Tai nepaprastos knygos. Jas galime paskaityti tik patys, jų kalbą suprantam tik mes, kiekvienas tas savo knygas pasiimam su savim, kur bekeliautume, jas pasiimam ir iškeliaudami anapus saulės...

Dėkoju Vidugirių kaimo žmonėms, kurie surado laiko ir noro

pavartyti savo gyvenimo knygas, paskaityti jas iš naujo, atskleisti ten užrašytas istorijas.

KASTANTO IR ONUTĖS VAZNELIŲ GYVENIMO KNYGOS PUSLAPIŲ NUOTRUPOS

Vargo žmogus

Kastantas Vaznelis (g. 1932 m. kovo 27 d.) pasakoja:

– Kiek prisimenu ir iš savo senelių pasakojimų žinau, tai Vidugiriuose, kur dabar gyvenu su žmona, kur gyvena sūnus su šeima, Vazneliai gyveno kažkur nuo 1800 metų. Dar mano tėtės senelis Motiejus Vaznelis čia gyveno.

Aš turėjau tik vieną seserį – Bronę Auruškevičienę (buvo ištėkėjus Būdoj), bet mano tėtė turėjo nemažai brolių ir seserų – jų aštuoni buvo: Antanas, Jonas, Motiejus, Juozas, Jurgis, Genė Cibulskienė (Vilkapėdžiai), Onutė Linkienė (Kreivėnai), Marytė Švedas (Damniokas). Prieš karą pradėjau eit Vidugiriuose į mokyklą, bet nebaigiau vienu metų, tai ir pažymėjimo negavau.

Per karą tėtė vokiečiai paėmė apkasų kast, galėjo būt kokie 1944 m. Išėjo su dviem arkliais ir jau negrįžo. Frontas buvo prie Suvalkų, ten kasė, o vėliau išvežė toliau. Tėtė grįždamas iš vokiečių papuolė po traukiniu, buvo sunkiai sužeistas. Glivicuose gulėjo ligoninėj ir ten mirė. Tai ir likau pats su sergančia mama šeiminkauti. Sunku buvo, gerai, kad dar liko kumelė su kumeliuku, tai kumeliukas užaugo ir buvo kuo žemę dirbt. Kartu su mama gyveno mano seneliai – tėtės tėvai. Močiutė tai buvo iš Mockavos Burdulytė. Kažkada, kai dar tėtė gyveno, buvau pas močiutės brolių Mockavoj. Vieną žiemą tai į mokyklą ten ėjau, bet atėjo pavasaris ir reikėjo sugrįžt namo karvių ganyti. Pas svetimus neuždarbiau, ganiau gyvulius savo laukuose. Laikėm karves, auginom veršiukus, kiaules, avis. Prisimenu, kad avys tai buvo po dvi su viena grandine. Iš avių buvo mėsos ir kailinius siuvom, nes šaltos ir sunkios žiemos tada buvo.

Šokiai buvo pas žmones, mūs kaimė pas Vailionius svirnuke, o pas

Pirmas iš dešinės Kastantas Vaznelis, viduryje jo sūnus Jurgis Vidugiriuose pas Vaznelius prie senos trobos (apie 1969 m.)

Iš kairės: Bronius Pečiulis, Antanas Stoskeliūnas, Kastantas Vaznelis, Kastantas Kraužlys, Antanas Stoskeliūnas, Jonas Stankauskas, Bolesius Grigutis, Kostas Moliušis, Vitas Jankeliūnas. Varšuva, apie 1958 m.

Stoskeliūnus tai troboje. Jaunimui pagrodavo armonika Pijus Senda iš Valinčių arba Juozas ir Stasys Baguckai iš Žvikelių – vienas smuiku, o kitas armonika. Su savo žmona susipažinau pas Puniškius Burbiškiuose per šokius. Mano žmona Onutė Mazurkevičiūtė iš Jonaraisčio. Gal kokius metus padraugavom, nueidavau šeštadienį ar sekmdienį, arba šokiuose susitikdavom.

Susituokėm 1963 m. balandžio mėnesį Seinuose, tą pačią dieną mano sesers sutuoktuvės buvo Punske. Į bažnyčią važiuom vežimu. Tais laikais dar nieks nebuvo matęs mašinų, traktoriai į kolūkius atvažiuodavo. Sutuokė toks senesnis kunigas lietuviškai.

– Buvo pabroliai ir pamergės. Aš buvau apsirengusi balta suknele, turėjau trumpą vualį, – vyro pasakojimą papildė žmona.

– Mūs troba buvo didelė, medinė, šiaudais dengta, stovėjo neįprastai – galu į kelią, – toliau porina Kastantas Vaznelis. – Troba pertverta, vienam gale virtuvė, kitam kambarys, buvo kamara, priemenė. Kamaroj stovėjo sena

spinta, joje laikė maistą. Priemenėj visko buvo, čia maišė kiaulėm ėdalą, stovėjo miltai. Mes su žmona gulėjom svirne, o tik žiemą troboj. Maiso užtekdavo, pasiskersdavom paršą, tai mėsos turėjom. O šiaip tai dažnai virė kopūstus, barščius ir kruopas.

Iš kairės pirmoje eilėje: Laimutė Pečiulytė, Onutė Priclekaitė, antroje eilėje: Grigutytė iš Kampuočių, Onutė Stoskeliūnaitė, Janė Pečiulienė, Marytė Kasperavičiūtė, Bronė Makauskienė, trečioje eilėje: Antanas Stoskeliūnas, Kastantas Sidaris, ketvirtoje eilėje: Jonas Stankauskas, Vitas Jankeliūnas, Juozas Kraužlys, Kastantas Vaznelis, Antanas Jonuška, Antanas Stoskeliūnas, Jurgis Priclekas, Klemensas Jurkūnas, Bolesius Grigutis

Kruopas truputį užbaltindavo, bet per gavėnią tai jas baltindavo aguonų pienu. Gavėnia buvo be mėsos, tik sekmadieniais šiek tiek duodavo. Taip buvo, kai aš dar vaikas buvau. Sėjom kviečius, juos veždavom sumalti į malūną. Malūnas buvo Seinuose, Suvalkuose, Soboleve, o trumpai ir Punske. Tai sumaldavom miltų, supikliuodavom. Iš pikliuotų kepdavo moterys ragaišį, kurį valgydavom, kol pasendavo, sudžiūdavo. Man labai patikdavo bulviniai blynai. Kepdavo juos ant kokių lapų krosny. Iškepdavo duoną, o paskui toj pačioj krosny kepdavo blynus, kuriuos paskui valgydavom dvi dienas. Prisimenu, kad valgydavom su koku padažu iš grietinės ir riebalų. Buvo labai skanu. Aš mėsą labai mėgau, ypač lašinukus rūkytus arba žalius.

Per karą buvo sunkiau. Negalima buvo kada nori užsiskersti kiaulės. Vokiečiai skirdavo, kiek galima per metus šeimai pasiskerst. Sankūruose pas Žvairėlį buvo įrengta „reznyca“ (skerdykla), kurioj žmonės turėjo skersti savo kiaules. Ten vokiečiai surašinėjo, kiek šeimai priklauso mėsos,

kada gali skersti. Bet žmonės buvo gudrūs, jie skersdavo naktį kur rūsy, kad niekas nematytų ir negirdėtų. Kiaulę karštu vandeniu nušutindavo, paskui truputį šiaudais parūkydavo ir greit mėsą susūdydavo, suslėpdavo. Per karą ir duonai kiek nori miltų negalima buvo susimalti. Vokiečiai liepė girnų akmenis į vieną vietą suvežt. Mano tėvas turėjo dvi poras akmenų, vienus nuvežė, kur buvo liepta, o kitus paslėpė kluone peludėj ir kartais pasimaldavo miltų. Rugių tai nevalia buvo gyvuliam šerti, jie buvo tik duonai.

Būtinai daiktas namuose buvo žibalas. Per karą jo trūko. Kareiviai, kai patys gaudavo – ir žmonėms dalino, bet nežinau, ar dovanai, ar reikėjo mokėti už jį. Dar buvo tokios kortelės „bicukšės“ maistui, drabužiams. Žinau, kad su jomis galima buvo nusipirkt cukraus, marmelado, gal miltų. Sankūruose pas Gausus buvo krautuvė, kur galima buvę su tom kortelėm pirkti. Druskos tai maišais pirkom, po centnerio. Prieš karą tai druską iš Lietuvos vežėm, nes ten buvo pigesnė, nors Lietuva tai iš Lenkijos ėmė druską.

Vidugiriuose frontas tik vieną dieną buvo, bet vidurinėj linijoje pas žmones įrengta ligoinė, ten rusų kariuomenė gydėsi. Mano tėtė turėjo pusbrolių Antaną Kalinauską, kuris tarnavo rusų kariuomenėj. Ji tada buvo Augustavo girioj, tai tas pusbrolis ėmė ir pabėgo nuo rusų, bet jį sugavo ir uždarė pas Malinauskus kamaroj. Malinauskai išgirdo, kad jis šneka lietuviškai, ir sumanė jam padėt. Pranešė mano tėtės broliui, mano dėdei Juozui, kad jo giminaitis uždarytas jų kamaroj. Juozas pasiėmė naminės degtinės ir nuėjo su rusais pašnekėt. Tais laikais valstybinės degtinės nebuvo, tik kareiviai kartais turėdavo, jie ir alaus gaudavo. Rusai kai pagėrė, tai ir paleido tą dėdės pusbrolių. Tas giminaitis pasieny gyveno ir nuėjo namo. Kitą dieną buvo sekmadienis, visi buvom išvažiavę

Punskan į bažnyčią, namie tik seneliai liko. Sakė, kad atėjo rusai, bet neradę nei Juozo, nei jo pusbrolio nuėjo savo keliais.

– Ir man nebuvo lengva, – pradeda pasakojimą Kastanto žmona Onutė Vaznelienė (g. 1943 m. vasario 24 d.). – Tėvai buvo išvaryti iš namų. Gimiau prie Vilniaus, Šernų kaime, Paberžių parapijoje, kur ir pakrikštyta. Buvau poros metų, kai tėvai grįžo į Jonaraistį. Nieko neturėjom. Išsivežt dar šį tą išsivežė, bet sugrįžo be nieko, net arklio neturėjo. Kad užartų laukus, reikėjo samdyt arklį, o paskui eit pas žmones ir atidirbt. Mano tėvo brolis Vincas Mazurkevičius buvo kunigas Lietuvoj. Per karą laikė Alytų mišias. Kažkoks žmogus bėgo nuo vokiečių ir pasislėpė bažnyčioj. Atėjo vokiečiai ir jį rado, tai tada visus išvarė iš bažnyčios ir tą tėtės brolių bei dar vieną kunigą nušovė. Tas mūsų giminaitis šventoriuje ir palaidotas. Aš to neprisimenu, taip man pasakojo.

Kai atėjau į marčias, irgi nebuvo lengva. Turėjom 22 hektarus žemės, reikėjo dviem viską apdirbt. Javus kirtom jau kertamąja, bet reikėjo skubėt atmest, nes jei arkliai pereis per nukirstus javus, tai viską iškuls. Daug priklausė nuo orų: jei lietingas metas, tai buvo, kad šienas likdavo

kūgiuose ant balų. Reikėjo savo darbus nudirbt ir dar šarvarką atidirbti. Žiemą tai vyras kartais mokyklai malkas nuveždavo, o šiaip tai dažnai prie kelių dirbdavo – pataisyt, kokio žvyruko atvežt ant kelio. Dar reikėjo duoklė atiduot valdžiai – 600 kg mėsos, 2 tonos javo, bulvių... Gal už tai ir mokėjo, bet labai mažai.

– Sunkūs laikai buvo, – vėl tęsia ponas Kastantas, – bet kaime žmonės susirinkdavo vaidinti ir padainuot. Ir aš vaidinau, dainavau. Prisimenu, pastatėm vaidinimus „Trys mylimos“, „Pragerti balakonai“. Aš buvau miesto burmistras, o tavo tėtė (Antanas Stoskeliūnas-Marčėkas) – daktaras. Buvo ir Vidugirių choras, Moliušis Kastantas vadovavo, dar mokė dainuot Rolofo iš Punsko mama. Neblogai dainavom. Labai gražiai dainavo Onutė Stoskeliūnaitė (Grigutienė), jos balsas buvo visur pagirtas, be jos nebuvo dainos. Su dainom tai net į Varšuvą buvom nuvažiavę. Reikėjo vaikščiot į repeticijas, tai vėliau jau neturėjau laiko ir nustočiau vaidinti.

Tai va aš toks vargo žmogus, – užbaigia pasakojimą ponas Kastantas, atsisveikina ir nueina į savo kambarelį pailsėti.

Dėkoju Vazneliams už jų gyvenimo knygos paskaitymą.

Kastantas ir Onutė Vazneliai 2017 m.

Ką mena nuotrauka?

JONAS JURAVIČIUS

Vieni metai liko iki Lietuvos valstybės 100 metų jubilėjaus. Tautos laisvė pati neatėjo, ją iškovojo Lietuvos žmonės.

1918 m. vasario 16-ąją dvidešimties žmonių grupė, kuriuos šiandien vadiname signatarais, paskelbė Lietuvos nepriklausomybę. Iki tikrosios laisvės dar buvo toloka, nebuvo jokių valdžios institucijų, kurios vykdytų egzistuojančios valstybės funkcijas. Todėl Taryba pakvietė Lietuvos žmones tapti valstybės kūrėjais savanoriais. Iškovojus laisvę, sukūrus valstybę, pažadėjo savanoriams duoti žemės. Palikę vieni senus tėvus, kiti žmonas ar mylimas, ėjo vyrai kurti Lietuvos, svajodami, kad su laisve gaus brangiausio turto – žemės.

Apie vieną savanorį iš Alytaus apskrities Miroslovo valsčiaus Pupasadžio kaimo – Juozą Kalėdą noriu parašyti. Dvidešimt vienerių metų jaunuolis 1919 m. balandžio 13 d. savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, tapo 1-ojo pėstininkų pulko 3-iosios kuopos kareiviu. Neilgai truko mokymai, ir buvo pasiūstas į frontą kovoti su bolševikais. Pasižymėjo kautynėse su jais 1919 m. birželio 16 d. ties Baltriškių kaimu Zarasų apskrityje.

3-iosios kuopos vadas karininkas Adomas Džiuvė 1919 m. birželio 20 d. specialiaame raporte pirmojo bataliono vadui rašė apie J. Kalėdos ir jo draugų pasižymėjimą mūšyje: „Pranešu, kad birželio 15 dienos mūšyje už Baltriškių kaimą iš atsižymėjusių kareivių pirmutinę vietą užima Juozas Kalėda. Jis t. y. Kalėda būdamas žvalgyboje ir gulėdamas šimtu žingsnių pirmiau grandinės, sužeistas dusyk, šaudė kol galėjo...“ 1919 m. rugsėjo mėnesį

už bolševikų fronte parodytą narsą J. Kalėda apdovanotas 1-ojo laipsnio Kryžiumi „Už Tėvynę“. 1919 m. liepos 4 d. mūšyje su bolševikais ties Baltušų kaimu sužeistas į dešinę ranką ir koją. Po ligoninės tarnavo 3-iosios kuopos signalininku, vėliau 1-ojo Gedimino pulko dūdų orkestre muzikantu. 1921 m. gruodžio mėnesį iš karo tarnybos paleistas, komisijos pripažintas netinkamu karo tarnybai.

Sugrįžo į gimtąjį Pupasadžio kaimą. Vedė Domicelę Pravalackaitę iš gretimo kaimo. Po metų, 1926-aisiais, gimė duktė Marytė. Dar po metų šeimoje įvyko nelaimė – mirė jauna žmona, palikdama invalidą vyrą su maža mergaite. Būtinai reikėjo susirasti naują šeimnininkę. Nebuvo pajėgus vienas auginti mažą dukrelę. Surado sau porą netolimame Obelijos kaime – Marijoną Gyltę, pas kurios tėvus atėjo gyventi.

Viena bėda – ne bėda, sako lietuvių liaudies patarlė. Naujoji žmona pareiškė, kad jos vyras Kalėda yra invalidas, beveik nevaldantis dešinės rankos, negalintis dirbti sunkių žemės ūkio darbų, todėl dviejų žmonių išlaikyti nėra sąlygų ir mažos mergaitės ji neaugins. J. Kalėdai pagalbos ranką ištiesė Miroslovo įsikūrusios vienuolės.

MIROSLAVO PASAULINĖ BENDRIJA

1911 m. į Miroslovo parapiją paskiriamas vikaras kun. Juozas Lelešius, kuris čia ėmė uoliai dirbuotis. Matydamas, kad yra daug pamaldžių moterų ir mergaičių, sumanė jas suburti į pasaulinę bendriją, kad galėtų tobulintis dvasiniame gyvenime ir užsiimti labdariniais bei švietėjiškais darbais. 1910 m. nupirko namą, kuriame

apsigyveno 7 tretininkės, ir atidarė audėjų dirbtuvę. Dėl vykstančio Pirmojo pasaulinio karo jos negalėjo normaliai dirbti ir veikti, bet praėjus karui bendrija pasipildė naujomis narėmis ir pradėjo normalią veiklą. 1929 m. buvo nupirka 1 ha žemės ir pastatytas namas, kuriame apsigyveno 13 tretininkių. 1925 m. kun. Lelešiaus rūpesčiu buvo paruošti vienuolinio gyvenimo įstatai, numatyta, kokia turi būti apranga, ir prašyta Vilkaviškio vyskupą Antaną Karosą visa tai patvirtinti. Kadangi vysk. Karosas nelabai buvo palankus vienuolijų steigimui, reikalą vilkino iki 1935 m. Bendrijos narės pradėjo ruošti įžadams, pasiūvo uniformas, atliko rekolekcijas ir 1935 m. rugsėjo 16 d. davė įžadus, po šventės nusifotografavo. Vyresniąja išrinko Agotą Kalviškytę.

Netrukus įsteigė skyrių Kretingoje. Vėliau į Kretingą perkėlė centrą, Miroslovo liko tik skyrius. Naujokės siuntė į Kretingą. Miroslovo būdavo 10–15 narių. Jos turėjo mezgyklą, savo ūkį tvarkė pačios, dirbdavo klebonijoje, puošdavo bažnyčią, rengdavo didingus Velykų karstus ir Kalėdų Betliejukus. Vykdavo katekizacijos darbams į kaimynines parapijas.

1940 m. prasidėjo bendrijos vargai. Užėję rusai bendrijos neuždarė, bet žiūrėjo šnairiai. Vokiečių okupacijos metais vienuolija veikė normaliai. Rusams sugrįžus, ji pradėjo nykti. Uždrausta nešioti uniformas, neleista priimti narių, kai kurios vienuolės pasitraukė ieškodamos pragyvenimo šaltinio. Vietoje liko 10 moterų. Jos vertėsi sunkiai, kolūkiams susikūrus, stojo ten dirbti, dirbo laukininkystėje, kur iš jų dažnai buvo šaipomasi.

Apačioje: vienuolių užauginta našlaitė Marija Kalėdaitė. Pirmoje eilėje iš kairės: Agota Kalviškytė, kun. kleb. Juozas Lelešius, kun. vik. Vincentas Senkus, Jadvyga Raginskaitė. Antroje eilėje: Aleksandra Radvilavičiūtė, Ona Brazaitytė, neatpažinta vienuolė, Katarina Brusokaitė, Teresė Zorubaitė. Kitos vienuolės: Pranciška Stolytė, Magdalena Barisaitė, Pranciška Navickaitė, Monika Plytnikaitė, Marija Savickaitė, Bernadeta Burneikaitė, Mikalina Buklieriūtė, Ona Mockevičiūtė

Vėliau, įvedus pensijas, gyvenimo sąlygos šiek tiek palengvėjo. Šelpė nares ir parapijiečiai. Bet tuomet atėjo senatvė, ligos ir mirtis. Jų gretos gerokai praretėjo. Žmonės jas gerbė, susirgusias lankydavo, mirusias gausiai palydėdavo į kapus. Vyresnioji A. Kalviškytė ligos patale išgulėjo 10 metų. 1978 m. jau liko tik 3 narės, visos senutės. Viena jų išvyko pas gimines, o likusios dvi užrašė namą giminaičiams, kad jas išlaikytų. 1996 m. sausį mirė paskutinė vienuolė Marytė Savickaitė. Nors vienuolės kokių nors nuopelnų neturėjo, nes jos buvo sodietės, mažo mokslo, bet dvasiniame gyvenime Miroslovo parapijai jų įtaka buvo didelė. Dėl jų pavyzdžio Miroslovo parapija dvasiniu atžvilgiu buvo aukščiau už kitas parapijas.

Pažymėtina Anelė Rinkevičiūtė, kuri jau senatvėje parašė atsiminimus. Ji buvo kilusi iš Miroslovo parapijos Pupasadžio kaimo, iš religingos šeimos. Dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą ji su maldininkų kompanija lankėsi Vilniaus Kalvarijose, buvo nuvykusi į Čenstakavą. Įsikūrus Miroslave Pasaulinių pranciškonų draugijai, stojo į ją. Kadangi buvo pramokusi siūti ir siuvinėti, ėmėsi liturginių rūbų siuvimo ir taisymo, ir greitai laiku išgarsėjo kaip gera siuvėja. Pokariu gyveno Nemunaityje, dirbo mokyklos valytoja. Sulaukusi pensijos grįžo Miroslovan ir apsigyveno bendrijoje. Čia gyveno iki mirties (mirė sulaukusi 90 metų).

Tai buvo nepaprastos atminties ir gabumų paprasta moterėlė. Jau gilioje senatvėje ėmėsi plunksnos ir parašė

skaitymus gegužės mėnesiui. Paraginta surašė ir savo atsiminimus (kaip lankė Borūnų kryžius, Vilniaus Kalvarijas, Čenstakavą). Šie atsiminimai kupini gilios meilės ir pagarbos lankytooms vietoms ir turi pažintinės reikšmės.

MARYTĖS KALĖDAITĖS PASAKOJIMAS

Kai mirė mamytė, buvau daugiau kaip metų amžiaus. Visose pasakose visos pamotės blogos. Gal ir manoji buvo bloga, kad nenorėjo manęs auginti. Prabėgus daugeliui metų aš noriu ją pateisinti. Ji pati gyveno pas savo tėvus, kurie turėjo mažai žemės, ir dar nederlingos. Atėjęs žentuosna tėvelis buvo invalidas, o kaime reikėjo darbingo žmogaus. Aš buvau dar viena duonos valgytoja, be to, pamotė ir patirties neturėjo vaikus auginti, mat būdama mergina ištekėjo už našlio.

Nors daug metų gyvenome šalia – Miroslave, ir buvo galima mane aplankyti, bet šiandien, praėjus devyniems dešimtmečiams, sunku vertinti tų laikų žmonių gyvenimą, jų poelgius...

Vienuolės mane paėmė auginti vienerių metų ir aštuonių mėnesių. Aš to laiko neatsimenu, tik liko atminty, kad kai dar nelankiau mokyklos, buvau aprenpta gražiausiais drabužiais parapijoje. Prisimenu, kaip sekmdieniais bažnyčioje su dideliu pavydu į mane žiūrėdavo bendraamžiai ir jų mamos. Vėliau, jau suaugus, aš nejaukiai jaučiausi prieš bendraamžes, kad materialiai aprūpinta buvau daug geriau už jas.

Miroslave baigiau pradinę mokyklą, toliau reikėjo mokytis Alytaus gimnazijoje. Tai buvo prieš karą. Mokslas tada brangiai kainavo: reikėjo mokėti už mokslą, samdyti butą, mokėti už maistą, o kur dar drabužiai, knygos... Tuo metu gal ir nesusimąščiau, kiek daug mano mokslas kainavo vienuolėms. Besimokant gimnazijoje teko pergyventi Lietuvos, vokiečių ir galiausiai rusų tvarką. Gimnaziją baigiau prie tarybų valdžios.

Tuo metu esantys valdžioje apie kiekvieną žmogų žinodavo viską iki smulkmenų. Žinojo, kad mano tėvelis kovojo prieš bolševikus, kad aš auginama ir auklėjama vienuolių. Tik senatvėje supratau, kodėl tarybiniais metais tuometinė valdžia man skyrė daug dėmesio. Baigusią gimnaziją mane įdarbino Alytuje. Darbas su profsąjungomis, jaunimu. Tuomet sakė, kad turiu dirbti ideologinį darbą. Bijojau, kad nepalaikyčiau ryšių su vienuolėmis. Buvau naivi. Man tada atrodė, kad mano gyvenimą vairovos valdžia.

Mano globėjos vienuolės buvo gudesnės už tuometinę valdininkiją. Jos mane išsiuntė į Vilniaus pedagoginį institutą studijuoti lietuvių kalbos. Tai buvo 1946 m., pokaris, didelis badas ir skurdas Lietuvoje. Turtingesni žmonės buvo vežami į Sibirą, iš visų kaimiečių atimama žemė, inventorius, kuriami kolūkiai. Ir dabar nesuprantu, kaip vienuolės sugebėjo mane išlaikyti penkerius metus. Išlaidų buvo daugiau negu besimokant gimnazijoje, o jos pačios gyveno skurdžiai.

1950 m. tapau kvalifikuota lietuvių kalbos mokytoja ir gavau paskyrimą į Kretingos vidurinę mokyklą. Patekau labai toli nuo gimtosios Dzūkijos, nuo savo vienuolių. Atrodė, kad Miroslavas liko kitoje šalyje. Po keleto metų gavau pasiūlymą persikelti į Veisiejų mokyklą, bet jau buvau ištekėjusi už žemaičio ir čia buvo mano gimtinė. Dirbdama mokykloje, palaikydavau ryšius telefonu su Miroslovo mokytojais.

Labai mane nudžiugino, kai 2007 m. lapkričio 23 d. Miroslave švenčiant Lietuvos kariuomenės dieną miesto bendruomenė atidengė ir pašventino mano tėveliui skirtą paminklą, kuriame pažymėta, kad jis Vyties Kryžiaus kavaliereus. Anksčiau kapinėse, kur palaidotas tėvelis, buvo tik žemės kauburėlis.

Pernai atšvenčiau devyniasdešimtąjį gimtadienį. Jau nebėgioju, neslidinėju, po kambarį vaikštau, apsitarnauju. Nors regėjimas ir susilpnėjęs, bet

žiūrėdama į nuotrauką, kurioje nupaiveksluotos penkiolika vienuolių ir du kunigai, išvardiju visų pavardes ir vardus. Tai mano gyvenimo geradarės, kurių užmiršti man nevalia.

MIROSLAVO MOKYKLOS DIREKTORIAUS PAVADUOTOJOS GENĖS KIMBIRAIŠKAITĖS PASAKOJIMAS

1950 metais įstojau į Pedagoginį institutą studijuoti fizikos. Susiradau gyventi kambarį, kurio šeimininkė griežtai pareikalavo: „Esu pergyvenusi Leningrado blokadą, tad ir su manimi, ir mano bute turi būti kalbama tik rusų kalba. Anksčiau gyvenusi studentė Marytė Kalėdaitė iš Miroslovo nemokėjo rusų kalbos, bet turėjo išmokti.“ Šitaip per prievartą išmokau rusų kalbą, kurios man prireikė ir institute, nes dauguma dėstytojų buvo rusai. Jie paskaitas skaitė rusiškai, mes užsirašinėjome lietuviškai, o egzaminus laikėme dviejų kalbų „mišrainė“.

Baigusi mokslą gavau pasirinkti darbo vietą. Kažkodėl panorau vykti į Alytaus apskrities Miroslovo mokyklą. Iki tol Dzūkijoje nebuvau buvusi, nežinojau, kur yra tas Miroslavas, bet, matyt, mane paveikė tai, kad ankstesnė mano kambario gyventoja buvo iš Miroslovo.

Dar nemačiusi Miroslovo, įsivaizdavau, kad tai labai gražus miestelis, bet tikrovė pasirodė kitokia. Jau buvo pasibaigus, kaip tuo metu sakydavo iš tribūnų, „klasių kova“. Miestelio evangelikų kapinėse naktimis palaidota dvi dešimtys nužudytų partizanų. Dabar čia buvo šiukšlių pylimo vieta. Daugeliui miestelio gyventojų dar baimę kėlė, kad pokariu Lietuvos partizanai šturmuo miestelį, jį užėmė ir sušaudė enkavedistus ir stribus. Apsigyventi nebuvo kur. Netoliese karo pabaigoje dvi savaites stovėjo frontas, todėl miestelis buvo subombarduotas, išdeges. Apsigyvenau su kolege pas vienuolės, ten, kur užaugo našlaitė Marytė Kalėdaitė. Tuo metu

jų buvo dar devynios.

Dėl gyvenimo pas vienuolės turėjau sunkumų darbe. Priekaištauta, kad vienuolės gali paveikti mus anti-komunistine dvasia. Kūčių vakarą jos mus kviesdavosi kartu valgyti vakarienę, bet mes, bijodamos pasekmių, atsisakydavome. Vieną Kūčių vakarą į mūsų kambarį atėjo vietinis partinis veikėjas patikrinti, ar nevalgome vakarienės. Dabar mokiniai netiki, kad jei tuomet mokytoją būtų radę valgant Kūčių vakarienę, kitą dieną jis būtų atleistas iš darbo be teisės visą gyvenimą dirbti mokykloje.

Vienuolių gyvenimas tuo metu buvęs pats sunkiausias, skurdus. Jos eidavo dirbti į kolūkių pačių sunkiausių laukininkystės darbų. Tuomet žmonėms jokių atlyginimų nemokėjo, kas ką pavogė, tai ir turėjo. O jos nevogė nieko.

Pas jas pragyvenau keturiolika metų.

Šiandien skaitome knygas, kuriose rašoma apie šventus žmones, jų gyvenimą. Aš savo gyvenime sutikau šventus žmones – tai Miroslave gyvenusios vienuolės.

Su Maryte Kalėdaite bendravome telefonu. Ji teiraudavosi apie tėvelio sveikatą. Juozas Kalėda buvo tylus, ramus žmogelis. Jis visą pokarį ir vėliau stengėsi nepakliūti valdžios žmonių akiratin, nes gerai žinojo, kad kurie Lietuvą kuriant kovojo prieš bolševikus, buvo sodinami į kalėjimus, tremiami į Sibirą. Tikriausiai Kalėda liko nerepresuotas, nes buvo invalidas, gyveno skurdžiai, o Rusijai reikėjo stiprios darbo jėgos.

Miestelio gyventojai žinojo, kad vasario 16-oji – Lietuvos nepriklausomybės diena. Jiems be žodžių primindavo Vyties Kryžiaus kavaliereus Juozas Kalėda. Tą dieną jis, apsirėngęs šventadieniniais drabužiais, atjaunėjęs, švytinčiu veidu išdidžiai vaikščiodavo po Miroslavą.

Mirė Juozas Kalėda, sulaukęs 64 metų amžiaus, 1962-aisiais. Laidojo būrelis žmonių. Tais laikais dalyvaudama „tarybų valdžios prieš“ laidotuvėse galėjau sau labai pakenkti.

Dzūkijos patriotai

GINTARAS LUČINSKAS

Krašto apsaugos ministro Juozo Oleko įsakymu pernai Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties) buvo apdovanoti ginkluoto pasipriešinimo 1940–1990 m. okupacijoms dalyviai, įstatymo nustatyta tvarka pripažinti kariais savanoriais, ir asmenys, pasižymėję nuo 1990 m. kovo 11 d. iki 1991 m. rugpjūčio 23 d. kuriant ir stiprinant Lietuvos Respublikos krašto apsaugą. Tai rezistencijos dalyviai: Lietuvos kariuomenės generolas leitenantas, LLA narys, VLIK'o Vilniaus karinės apygardos vadas, VLIK'o Karinių pajėgų vadas, Lietuvos gynybos komiteto (LGK) vadovas, LLA vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas, karys savanoris Motiejus Pečiulionis-Miškinis (1888–1960); Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės Vaidoto partizanų grupės vadas, Lietuvos kariuomenės dimisijos pulkininkas leitenantas, karys savanoris Juozas Antanas Petraška-Patrimpas, Lapaitis (1916–2001); Lietuvos vietinės rinktinės karys, Dainavos apygardos partizanas, karys savanoris Danielius Krakauskas-Bijūnas (1926–1992). Taip pat apdovanotas SKAT Alytaus rinktinės savanoris (1991–1999), KAD Alytaus apskrities komendantūros etatinis darbuotojas (1991–1992) Vincas Gudukas (1947–2016).

Motiejus Tomas Pečiulionis gimė 1888 m. sausio 31 d. Seinų apskrityje, Krosnos valsčiuje, Randiškės kaime (Šventėžio parapijoje), ūkininkų šeimoje. Mokėsi Rudaminos pradinėje mokykloje, vėliau Suvalkų gimnazijoje. 1908 m. įstojo į Peterburgo

universitetą, kurio Fizikos-matematikos fakultete studijavo matematiką. Prasidėjęs Pirmajam pasauliniam karui, 1914 m. rugsėjo 20 d. savanoriu įstojo į Rusijos kariuomenę. 1916 m. baigus Karo mokyklą suteiktas pirmasis karininko laipsnis. Tarnybą Rusijos kariuomenėje baigė 1918 m. vasario 28 d. Už narsumą ir sumanumą apdovanotas: Šv. Georgijaus 4-ojo laipsnio kryžiumi ir Šv. Georgijaus 4-ojo laipsnio medaliu, Šv. Anos 4-ojo laipsnio ordinu „Už narsumą“, Šv. Stanislovo 3-iojo laipsnio ordinu su kardais ir kaspinu. 1919 m. vasario 1 d. mobilizuotas į Lietuvos kariuomenę, paskirtas vyresniuoju karininku į Artilerijos pulko 1-ąjį batalioną. Kovos kelią pradėjo 1919 m. balandžio 4 d. prie Daugų. 1919 m. gegužės 5 – spalio 9 d. dalyvavo Nepriklausomybės kovose su bolševikais prie Kurklių, Kalkūnų, Turmanto, Leliūnų, Salko, Antalieptės, Zarasų. 1919 m. spalio 10 – gruodžio 15 d. kovojo su bermontininkais užimant Radviliškį. 1920 m. liepos 12 – gruodžio 10 d. kovojo su lenkais prie Varėnos, Rodūnios, Valkininkų, Lentvario. 1919 m. spalio 7 d. suteiktas kapitono laipsnis. 1921 m. kovo 30 d. paskirtas 3-iojo artilerijos diviziono vadu, o 1921 m. rugpjūčio 1 d. – 3-iojo artilerijos pulko vadu. 1922 m. gegužės 1 d. pakeltas į majorus. Nuo 1922 m. karines žinias gilino Prancūzijoje. 1924 m. rugpjūčio 21 d. baigė Fontenblo artilerijos karo mokyklą. 1925 m. gegužės 15 d. pakeltas į pulkininkus leitenantus. 1925 m. rugsėjo 22 d. komandiruotas į Aukštuosius artilerijos

technikos kursus Paryžiuje. Juos baigė 1926 m. rugpjūčio 7 d. 1926 m. spalio 4 d. paskirtas Lietuvos kariuomenės Artilerijos tiekimo skyriaus viršininku. 1929 m. lapkričio 23 d. pakeltas į pulkininkus. 1930 m. birželio 21 d. paskirtas Generalinio štabo Ginklavimosi valdybos viršininku. 1935 m. vasario 14 d. suteiktas generolo leitenanto laipsnis. Tarnaujant Lietuvos kariuomenėje apdovanotas: 1-ojo laipsnio Kryžiumi „Už Tėvynę“ (1919 m.) ir 2-ojo laipsnio Kryžiumi „Už Tėvynę“ (1919 m.), DLK Gedimino 3-iojo laipsnio ordinu (1928 m.), Lietuvos Nepriklausomybės 10-mečio medaliu (1928 m.), Latvijos išsivadavimo karo 10-mečio medaliu (1929 m.), Vytauto Didžiojo 3-iojo laipsnio ordinu (1930 m.), Belgijos Karaliaus Leopoldo II 3-iojo laipsnio ordinu (1933 m.), Šaulių žvaigždės ordinu (1934 m.), Prancūzijos Garbės legiono 3-iojo laipsnio ordinu (1936 m.). Vokiečių okupacijos metais dalyvavo antinacinėje rezistencijoje ir VLIK'o veikloje. Nuo 1944 m. sausio mėn. paskirtas VLIK'o Vilniaus karinės apygardos vadu. 1944 m. liepos mėn. pradžioje iš Vilniaus pasitraukė į Kauną, vėliau į Šiaulius. 1944 m. liepos 7 d. Šiauliuose išleido direktivą – Lietuvos karinėms pajėgoms tvarkingai trauktis su frontu, o jeigu sovietų armijos nepavyktų sustabdyti – slėpti ginklus ir, perėjus į pogrindį, likti Lietuvoje. Žemaitijoje vadovavo lietuvių daliniams, kovojusiems prieš bolševikus. 1944 m. rugpjūčio mėn. įstojo į LLA, Plokštinės miške šalia Platelių LLA „Vanagų“ stovykloje kartu su kitais įkūrė LLA štabą.

Po apdovanojimų ceremonijos. Iš kairės: Algimantas Petraška, Daina Pledienė, Vilius Petraška, Evaldas Gudukas, Jadvyga Gudukienė, Gintaras Lučinskas

1945 m. lapkričio 30 d. buvo suimtas NKVD. 1946 m. balandžio 25 d. Vilniuje vykęs NKVD Karo tribunolas nuteisė 10 metų lagerio, konfiskuojant turtą. Kalėjo Lukiškių kalėjime, Macikų lageryje (Šilutės r.), 1948 m. pateko į lagerį Vorkutoje (Komijoje), vėliau kalėjo Dubrovlage (Mordovijoje). Nuo 1955 m. spalio 11 d. buvo tremtyje invalidų namuose Uchtos rajone, Komijoje. Paleistas 1956 m. rugpjūčio mėn., grįžo į Lietuvą, tačiau tėviškėje neleista gyventi. Valdžia leido apsigyventi Statkiškių kaime, Švenčionėlių rajone. Vėliau apgyvendino Ilguvos senelių prieglaudoje (Šakių r.). Mirė 1960 m. sausio 26 d. Palaidotas Aukštosios Panemunės kapinėse, Kaune.

Generolas Motiejus Pečiulionis – vienas žymiausių Nepriklausomybės kovų karininkų. Vienas tų vadų, kurie okupacijų metais pasiaukojamai darbavosi tėvynės labui ir kovojo už Lietuvos laisvę. Motiejus Pečiulionis – vienintelis Lietuvos kariuomenės generolas, pokario metais nepasitraukęs iš Lietuvos, o tęsęs ginkluotą kovą su okupantais. Taip pat jis vienintelis Lietuvos karininkas – trijų

Vyčio Kryžiaus ordinų kavalerius. Paskutiniu – Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro didžiuoju kryžiumi – jis pagerbtas 1998 m. lapkričio 18 d. (po mirties).

Juozas Antanas Petraška, Antano, gimė 1916 m. gruodžio 15 d. Marijampolės apskrityje, Balbieriškio valsčiuje, Mardosų kaime, ūkininkų šeimoje. Mokėsi Balbieriškio pradinėje mokykloje, vėliau Balbieriškio žemesniojoje žemės ūkio mokykloje. 1938 m. gegužės 3 d. pašauktas atlikti karo prievolę, tarnavo Lietuvos kariuomenės 2-ajame ulonų pulke. 1939 m. vasario mėn. suteiktas jaunesniojo puskarininkio laipsnis. 1939 m. rugsėjo mėn. dalyvavo Lietuvos ir Lenkijos pasienyje internuojant lenkų karius. 1939 m. spalio mėn. dalyvavo žygyje į Vilnių, 1940 m. balandžio 29 d. paleistas į atsargą. Kilus Vokietijos ir Sovietų Sąjungos karui, 1941 m. dalyvavo Birželio sukilime, nuginkluojant milicininkus ir saugant vietinius gyventojus nuo raudonarmiečių smurto. 1944 m. rugpjūčio 11 d. įstojo į Kazio Degučio-Raginio partizanų būrį, veikusių Balbieriškio ir Gudelių valsčiuose, pasirinkęs

slapyvardį Patrimpas. Dalyvavo Gudelių ir Balbieriškio valsčių sribų užpuolime, apsirūpinant ginklais. Būriui išsiplėtus iki Vaidoto partizanų grupės, paskirtas šios grupės štabo viršininku. Žuvus Vaidoto partizanų grupės vadui Raginiui, nuo 1946 m. birželio 13 d. vadovavo Dzūkų rinktinės Vaidoto partizanų grupei, nuo tada konspiracijos tikslais pasirinkęs slapyvardį Lapaitis. 1947 m. rugpjūčio 11 d. kautynėse su MGB kariuomene pateko į nelaisvę. Tardytas Alytuje, Vilniuje. Ypatingojo pasitarimo 1948 m. sausio 17 d. nuteistas 25 m. kalėti. Kalintas Minlage (Komija), nuo 1958 m. vasario 24 d. buvo tremtyje Intoje (Komija). 1969 m. nelegaliai grįžo į Lie-

tuva, gyveno Alytuje. 1971 m. gavo leidimą gyventi Lietuvoje. 1989–1993 m. aktyviai dalyvavo Sąjūdžio ir Dzūkų rezistencijos istorijos tyrimo grupės veikloje. 1992 m. vasario 24 d. suteiktas dimisijos pulkininko leitenanto laipsnis, paskirtas LLKS Pietų Lietuvos partizanų srities vadu. 1997 m. vasario 14 d. apdovanojamas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu. 2000 m. liepos 1 d. apdovanojamas Lietuvos Nepriklausomybės medaliu. 1998 m. balandžio 28 d. pripažintas kariu savanoriu, SKAT suteikė garbės savanorio vardą. Mirė 2001 m. gegužės 12 d. Palaidotas Alytuje, Savanorių g. kapinėse.

Danielius Krakauskas gimė 1926 m. spalio 10 d. Suvalkų apskrityje, Andriejavo valsčiuje, Trumpliškių kaime, ūkininkų šeimoje. Mokėsi pradinėje mokykloje, kur baigė 4 klases. 1941 m. pavasarį Krakauskų šeima vokiečių valdžios ištremta į Lietuvą. Iš pradžių buvo apgyvendinti Švenčionių krašte, 1942 m. apsigyveno Marijampolės apskrityje, Liudvinavo valsčiuje, Padovinio kaime. 1944 m. pavasarį

įstojo į Lietuvos vietinę rinktinę. Tarnavo Kalvarijoje, Kaune, Švenčionyse. Po Vietinės rinktinės likvidavimo sugebėjo pasitraukti ir grįžo į tėviškę. 1944 m. rugsėjo mėn. mobilizuotas į Raudonąją armiją. Iš Jarcevo (Rusija) karinio dalinio dezertyravo ir grįžo į tėviškę. Vėliau įstojo į partizanų būrį, pasirinkęs slapyvardį Bijūnas. 1945 m. gegužės 16 d. Kalniškės kautynėse buvo sužeistas. Suimtas 1945 m. rugsėjo 2 d. 1945 m. spalio 10 d. Lietuvos SSR NKVD Karinio tribunolo nuosprendžiu nuteistas 20 metų katorgos darbams, 5 metams atimtos pilietinės teisės su turto konfiskavimu. Kalintas Marijampolėje, Vilniuje. Nuo 1945 m. gruodžio 19 d. kalėjo Vorkutlage (Komija). 1949 m. birželio 20 d. perkeltas į Rečlagą (Komija). Iš įkalinimo vietos paleistas 1956 m. rugpjūčio 22 d. be teisės gyventi Lietuvoje. Išvyko į Kaliningrado sritį. Vėliau apsigyveno Padovinio kaime (Marijampolės r.). 1971 m. Krakauskų šeima persikėlė į Alytų. Dalyvavo Sąjūdžio mitinguose, Baltijos kelyje, budėjo prie LR parlamento, Vilniaus televizijos bokšto, dalyvavo politinių kalinių ir tremtinių renginiuose. 1990 m. birželį dalyvavo Kryžiaus nešimo per Lietuvą akcijoje. Nuo 1991 m. priklausė Lietuvos sąjūdžio Alytaus miesto grupei, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Alytaus skyriui, Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos Alytaus 1-ajai rinktinei. Mirė 1992 m. spalio 5 d., vykdydamas užduotį, likviduojant ekologinės nelaimės padarinius Nemune. Palaidotas Pirmojo Alytaus kapinėse.

Vincas Gudukas gimė 1947 m. balandžio 14 d. Alytaus rajone, Raitininkų seniūnijoje, Raitininkų kaime, valstiečių šeimoje. Mokėsi Raitininkų septynmetėje mokykloje, vėliau Merkinės vidurinėje mokykloje. 1966–1972 m. mokėsi ir baigė Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Vaikų chirurgijos specialybę.

1973 m., baigęs Kauno medicinos instituto Vaikų chirurgijos internatūrą, pradėjo dirbti Alytaus rajono centrinėje ligoninėje vaikų chirurgu. 1977 m. įstojo į Maskvos pediatrijos ir vaikų chirurgijos mokslo tyrimų instituto Urologijos ir operacinės nefrologijos specialybės dieninę aspirantūrą. 1980 m. gruodžio 17 d. tapo medicinos mokslų kandidatu, vėliau aukščiausios kategorijos karo urologu, docentu. 1983–1988 m. – 1-osios kvalifikacinės kategorijos vaikų chirurgas. Pirmasis karinis – medicinos tarnybos leitenanto – laipsnis, baigus Vilniaus universiteto Karinę katedrą, suteiktas 1971 m. rugsėjo 27 d. Tarnavo SSRS ginkluotosiose pajėgose karo chirurgu: Maskvoje (Karo aviacijos inžinerinė akademija), Afganistane, Naujojoje žemėje, Prano Juozapo žemėje, Taškente. Paskutinis karinis – medicinos tarnybos pulkininko – laipsnis suteiktas 1981 m. balandžio 21 d. Nuo 1985 m. balandžio 1 d. dirbo Alytaus rajono centrinės ligoninės Urologijos skyriuje gydytoju. 1990 m. vasario 1 d. paskirtas Simno 2-osios rajoninės ligoninės vyriausiuoju gydytoju, o 1991 m. sausio 7 d. – į Makniūnų ambulatoriją vyr. gydytojo pareigoms. 1997 m. sausio 20 d. išrinktas Alytaus rajono savivaldybės meru, 1997 m. balandžio 10 d. – Alytaus rajono savivaldybės mero pavaduotoju, kuriuo dirbo iki 2000 m. balandžio 21 d. Nuo 2002 m. gruodžio 30 d. dirbo Alytaus apskrities Stasio Kudirkos ligoninės Konsultacijų poliklinikoje gydytoju urologu. Nuo 1988 m. dalyvavo Atgimimo renginiuose, Sąjūdžio veikloje. 1991 m. sausio 11–12 d. budėjo prie LR parlamento: statė barikadas, teikė medicininę pagalbą. 1991 m. sausio 13-osios naktį SSRS armijos kariškiai padarė apysunkį balistinį ir fizinį kūno sužalojimą. Buvo pripažintas 1991 m. sausio 13-osios karinės agresijos 3-iosios grupės invalidu ir Lietuvos Nepriklausomybės

gynėju, nukentėjusiu nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos. 1993 m. kovo mėn. išrinktas Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolijos Alytaus skyriaus pirmininku. 1997 m. gegužės mėn. iš šių pareigų atsistatydino, nes buvo išrinktas Alytaus rajono savivaldybės deputatu, tarybos, valdybos nariu, komitetų ir komisijų pirmininku. 1991–1999 m. tarnavo SKAT savanoriu. 1991 m. rugpjūčio 19 d. paskirtas į Alytaus apskrities komendantūrą vyr. specialistu – gydytoju. 1992 m. balandžio 1 d. paskirtas Specializuoto mokymo centro Alytaus filialo vyr. specialistu – dėstytoju. Aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje: priklausė Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolijai, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungai, Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijai, Lietuvos aviacijos veteranų sąjungai, Lietuvos atsargos karininkų sąjungai, Lietuvos šaulių sąjungai. Už nuopelnus Lietuvos valstybei apdovanotas: 1992 m. sausio 9 d. – Sausio 13-osios atminimo medaliu, 2005 m. kovo 4 d. – Vyčio Kryžiaus ordino medaliu. Už aktyvią visuomeninę ir kultūrinę veiklą apdovanotas: 2008 m. – S. Dariaus ir S. Girėno atminimo medaliu, 2014 m. rugsėjo 20 d. – 3-iojo laipsnio medaliu „Birutiečių žygis“, 2014 m. lapkričio 18 d. – LAKS jubiliejiniu medaliu, 2015 m. vasario 5 d. – LAKS medaliu „Už nuopelnus“, 2015 m. kovo 11 d. – „Laisvės atkūrimo“ kryžiumi ir kt. Mirė 2016 m. vasario 20 d. pėsčiųjų žygio „Protėvių valdovų ir partizanų kovų keliais“, skirto Sembos žemės karvedžiui Glandui (1238–1274 m.) bei Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Gynybos pajėgų vadui dim. br. gen. Adolfui Ramanauskui-Vanagai (1949–1956 m.) atminti, metu, paskutiniame šio žygio etape, įveikus 30 kilometrų, Lazdijų rajone. Palaidotas Alytuje, Daugų g. kapinėse.

PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMAI kviečia į
XV solistų ir duetų lietuviškų dainų konkursą

„DAINORĖLIS“

Pagal amžių dalyviai bus suskirstyti į 4 grupes:

- ikimokyklinio amžiaus,
- I-III klasių mokinių,
- IV-VI klasių mokinių,
- gimnazistų,

Dalyvis privalo paruošti vieną pasirinktą, jo amžių atitinkančią dainą. Jam gali akompanuoti paties pasirinktas akompaniatorius, galima naudotis fonograma ar kūrinį atlikti a cappella.

Dalyvius stebės komisija. Ji išrinks ir apdovanos talentingiausius ir geriausiai pasiruošusius atlikėjus.

„Dainorėlis“ vyks 2017 m. birželio 4 dieną (sekmadienį) 14 val. Jeigu norinčiųjų dalyvauti bus didelis būrys, rengsime atranką.

Ji vyks gegužės 23 dieną (antradienį) 16 val.

Lietuvių kultūros namuose.

Atrankos metu organizatoriai nuspręs, kurie vaikai dalyvaus „Dainorėlio“ konkurse.

Norinčiuosius prašom užsirašyti iki gegužės 19 d. asmeniškai arba tel. 87 5161 032.

Rėmėjas

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

JORĖ 2017

Kviečiame pabūti gamtoje ir patiems pajusti pavasario šventę.

Jotvingių ir prūsų gyvenvietėje
Ožkiniuose, Punsko valsčius, Lenkija
(*Važiuoti iš Punsko pagal rodyklę
„Jotvingių, prūsų gyvenvietė“.*)
2017 m. balandžio 30 d.

14:00 val. Mugės atidarymas.

15:00 val. Eisena ir apeigos prie aukuro.

15:30 val. Vietinių ir Lietuvos ansamblių muzikavimai.

16:30 val. Vaisės - viralo „Dilgė“ ragavimas.

17:00 val. Vakarone prie laužo.

Rėmėjai: Lietuvos užsienio reikalų ministerija, „Globali Lietuva“,
Punsko valsčius, įmonė „Antanas Baudys“, „Jovaras“.

Rengia Jotvingių ir prūsų bendrija.

„Dėmesio, gerbiami tėveliai!“

• Prašom nepalikti vaikų be priežiūros prie tvenkinių ir miško.

• Organizatoriai neatsako už jūsų vaikų saugumą.

*Nenurimk, širdie, išplakus šitiek metų,
Patyrus visko: vargo ir džiaugsmų.
Tegul gyvenimas metus iš naujo rašo
Ant sidabrinųjų Jūsų smilkinių.*

75-ojo jubiliejaus proga
Birutę Kalinauskienę iš Pelelių
sveikina

Vyras ir vaikai su šeimomis

*Šiandieną Jūsų metai sužydėjo
80 įvairių žiedų.
Čia visko būta: saulės, vėjo,
Daug praradimų ir vilčių...
Nuėjote prasmingą, ilgą kelią,
Pavargo rankos nuo sunkių darbų.
Priimkit šiandien degančią ugnelę
Savo anūkų ir vaikų širdžių.*

Danutę Kružikienę,
gyvenančią Suvalkuose, 80-ojo jubiliejaus
proga sveikina

Sūnus Vitas su šeima

Lietuvos žiniasklaida

2017 04 04 – 04 25

Prieš metus vieną pavasario dieną Lietuva išgirdo netikėtą naujieną – sulaukymas didelio kyšio paėmimu įtariamam vienu perspektyviausių jaunosios kartos politikų laikytas tuometis Liberalų sąjūdžio (LS) pirmininkas Eligijus Masiulis. Vėliau paaiškėjo, kad iškeltoje byloje kyšio davimu politikui įtariamam koncernas „MG Baltic“, tiksliau – koncerno viceprezidentas Raimondas Kurlianskis.

Nors nemažai piliečių manė, kad per kratą pas E. Masiulį rasti eurai – partijos „juodieji“ pinigai, todėl apie juos turėjo žinoti ir kiti aukštas pareigas užimantys bendrapartiečiai, tačiau pastarieji (tai tvirtino ir E. Masiulis) prisiekinėjo apie jokių pinigų nieko nežinantys, o visa istorija su kyšiu – asmeninis E. Masiulio reikalas.

Kaip paprastai viskas pamažu ėjo užmarštin (tiesa, E. Masiulio byla kol kas nebaigta), tačiau vėl trenkė perkūnas – žiniasklaida pranešė, jog prokuratūra prašo panaikinti teisinę neliečiamybę dar vienam LS nariui, buvusiam švietimo ir mokslo ministrui Gintarui Steponavičiui. Jis įtariamam neteisėtai ryšiais su jau minėtu „MG Baltic“ valdybos nariu R. Kurlianskiu.

Prokurorai teigė, kad turimi duomenys leidžia pagrįstai manyti, jog šis Seimo narys yra balsavęs dėl koncerno „MG Baltic“ naudingų teisės aktų priėmimo, taip pat, kad G. Steponavičius tarėsi su „MG Baltic“ atstovu dėl koncerno įmonių paramos politiko vardo fondui bei su LS siejamai viešajai įstaigai „Laisvės studijų centras“, taip neteisėtai finansuojant šią politinę partiją, o gauti pinigai vėliau galimai panaudoti partijos skoloms apmokėti.

Pats G. Steponavičius kaltinimus neigė, o prašymą naikinti jo teisinį imunitetą vadino netikėtu žingsniu. Kaltinimus neigė ir LS vadovybė. Anot portalo lrytas.lt, socialiniame tinkle parlamentaras rašė, kad per vieną susitikimą su R. Kurlianskiu kalbėta apie galimą paramą Laisvės studijų centro ir Gintaro Steponavičiaus fondo vykdomiems projektams. Apie jokių su „MG Baltic“ susijusių įstatymų svarstymą Seime nesitarta. Kito susitikimo metu prašyta skirti 10 tūkst. eurų paramą Laisvės studijų centro ir 5 tūkst. eurų paramą Gintaro Steponavičiaus fondo projektams.

„Nors ir nesutinku su prokuroro vertinimais ir galimais įtarimais, savo teisumą ginsiu teisiniu, o ne politiniu keliu. Todėl prašau Seimo kuo greičiau panaikinti mano teisinę neliečiamybę“, – socialiniame tinkle rašė G. Steponavičius.

„Kaip partijos pirmininkas galiu atsakyti, kad buvo atliktas auditas ir jokie neteisėto finansavimo partija negavo“, – kalbėdamas „Žinių radijo“ laidoje „Opozicija“ teigė ir LS pirmininkas, sostinės meras Remigijus Šimašius. Paklaustas, ar nujaučia, kas dar iš kolegų gali būti susijęs su neteisėta veikla ar dėme partijai, sakė negalintis garantuoti už 8 tūkst. partijos narių: „Jei kas nors turi skeletų spintoje, tai mums nepakeliui. Aš miegu labai ramiai. Visuomet balsavau pagal savo sąžinę ir įsitikinimus.“

„Viena diena pakeitė viską: ko dar reikėtų bijoti liberalams“. Taip pavadinantame straipsnyje portale lrt.lt apie partijos perspektyvas Vytenis Radžiūnas rašė: „Politinių kampanijų konsultantas ir buvęs LS pirmininko pavaduotojas M. Lapinskas sako, kad artėja laikas, kai LS gali tekti daryti

sunkius sprendimus. Vienas jų, pasak pašnekovo, paleisti partiją ir suburti naują. Tačiau toks sprendimas, pasak M. Lapinsko, sunkus psichologiškai. „Kitas variantas – mėginti tvarkytis su dabartine struktūra. Manau, kad liberalai pasirinko pastarąjį variantą – pratepti šį sunkų metą ir mėginti iš jo išlipti. Senieji lyderiai turėtų pasitraukti. Jų ten liko – pavyzdžiui, E. Gentvilas viską laiko. Net ir R. Šimašius galbūt galėtų pasitraukti. Tada atrodytų, kad partija iš tiesų atsinaujina pagal visas organizacijų žaidimo taisykles“, – lrt.lt sakė pašnekovas.

Tačiau tokių pasiūlymų nauda abejojo kita pašnekovė – politologė Jūratė Novagrockienė. Ji portalui kalbėjo: „Jei keistų pirmąjį ešeloną, atkurti LS pozicijas politinėje arenoje gali būti dar sunkiau. Be to, kas gali nutikti dar blogiau, pakeitus lyderius, – LS apskritai gali nesugebėti mobilizuotis. Jei dar iškiltų papildomų skandalų, LS galėtų išnykti iš partinės sistemos, nesurinkdama net 5 proc.“

Pasak J. Novagrockienės, dabar partijos viršūnėje esantys politikai yra žinomi ir patrauklūs LS rinkėjui. „Yra didžiulis politinis įdirbis dalyvaujant vietos ir nacionaliniuose rinkimuose. Klausimas, ar lyderių keitimas yra išeitis“, – portalui teigė politologė.

Kaip nekart buvę, tokiais atvejais itin griežti savo kolegoms būna politiniai oponentai. Ir šįkart konservatorių pirmininkas Gabrielius Landsbergis „Facebook“ transliacijoje buvo negailestingas. Anot jo, juokingai skamba, kai po G. Steponavičiaus ryšių paskelbimo liberalų vadovybė aiškina, kad jie nežino, negirdėjo, nesupranta, kas vyko, ir patikrina partijos sąskaitą, o ten nebuvo jokių nelegalių pavidimų. „Nelaiky-

kite žmonių idiotais. Kartais reikia prisiimti atsakomybę už dalykus, kurie vyksta“, – šnekėjo G. Landsbergis.

Neliko skolingi konservatoriams ir liberalai. Kaip rašė portalas 15min.lt., liberalai konservatoriams priminė seną jų nuodėmę. „Įtarimų G. Steponavičiui ir visai partijai dėl neteisėtos finansinės paramos priremti liberalai juos kritikuojančiams konservatoriams nusprendė priminti, kad jie patys nėra šventi. Prieš gerą dešimtmetį žiniasklaida užė apie tai, kad Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD) iš Rusijos koncerno „Gazprom“ tarpininkės „Dujotekanos“ paramą gavo ne tik tiesiogiai, bet ir per viešąsias įstaigas. Būtent dėl tokio paramos modelio dabar teisinasi G. Steponavičius“, – rašė portalas.

O liberalų lyderio R. Šimašiaus nuomonė ir apie dabartinę konservatorių vadovą buvo griežta. „Ponas G. Landsbergis pats buvo apklausiamas STT apie jo pokalbius su ponu R. Kurlianskiu. Kiek žinau, jis aptarinėjo ten politines aktualijas, tai gal iš tų pokalbių susidarė kiek iškreiptą vaizdą apie politinę sistemą. Aš manau, kad tai yra neapdairus pasakymas, melas arba šmeižtas. Manau, kad tas stilius kišti rankas į mėšlą ir drabstyti visus aplinkui, yra nedermas politikui“, – kalbėjo liberalų pirmininkas, kurį citavo lrytas.lt.

Tuo metu Vyriausybės vadovas Saulius Skvernelis, vertindamas tokių skandalų įtaką šalies politinei ir partinei sistemai, interviu „Žinių radijui“ sakė: „Nematau, kuo džiaugtis, nes yra suduotas didžiulis smūgis politinei, partinei sistemai.“

Kitas daug dėmesio visuomenėje ir žiniasklaidoje sulaukęs įvykis – Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) vadovo rinkimai. Po nesėkmingo pasirodymo per rudenį vykusius Seimo rinkimus daug kritikos sulaukęs partijos vadovas Algirdas Butkevičius rinkimuose nedalyvavo. Pirmajame ture iš viso buvę penki kandidatai, ta-

čiau iš pat pradžių buvo įvardijami du pagrindiniai pretendentai.

Kaip rašė žiniasklaida, remdamasi agentūra ELTA, dar prieš pirmąjį balsavimo turą socialdemokratų vadovas A. Butkevičius prognozavo: „Manau, kad bus du turai. Į antrą turą, mano manymu, išeis Gintautas Paluckas ir Mindaugas Sinkevičius, o visuomenė ir partija tikisi naujų veidų, su naujais veidais siejami tam tikri nauji lūkesčiai. (...) Linkėčiau, kad partijos bičiulis, kuris laimės rinkimus, įgytų visų partijos bičiulių didžiulį pasitikėjimą, o svarbiausia – ir Lietuvos žmonių.“

Kaip vėliau paaiškėjo, ir A. Butkevičius, ir daugelis politologų nekydo – pirmąsias vietas užėmė minėti jaunosios kartos politikai.

Tik pasibaigus pirmajam rinkimų turui ir paaiškėjus dviem pagrindiniams pretendentams, Aloyzas Sakalas, vienas seniausių socialdemokratų, Kovo 11-osios akto signataras, portale delfi.lt paskelbtame straipsnyje

„Būti ar nebūti kairiajai partijai“ rašė: „Kairiosios partijos atsiradimo mūsų padangėje problema išlieka. Natūraliai akys vėl krypta į LSDP, kuri dabar ir sprendžia klausimą: būti ar nebūti kairiajai partijai. (...)“

Du potencialūs partijos vadovai siūlo skirtingus LSDP atgaivinimo kelius. Vienam iš jų labiau priimtinas evoliucinis kelias (...). Kitas kandidatas į partijos pirmininkus tvirtina, kad partijai, norint atgauti prarastą rinkėjų pasitikėjimą, reikia ne žingsnio po žingsnio, o radikalių ir greitų permainų. Nes jau šiandien, o ne rytoj reikalinga partija, kuri būtų kairioji ne žodžiais, o darbais.

Todėl LSDP nariams dabar iški- lo atsakingas uždavinys – pasirinkti tokį partijos vadovą, kuris per trumpiausią laiką įrodytų visuomenei, kad LSDP tikrai gina neturtingų ir visų partijų užmirštų žmonių interesus.“

Po antrojo turo paaiškėjo, jog naujuoju LSDP pirmininku tapo G. Paluckas.

Dėl mamos mirties nuoširdžius užuojautos žodžius

Lenkijos lietuvių draugijos Tarybos nariui

Petrui Makauskui skiria

Lenkijos lietuvių draugijos valdyba

Dėl a. a. Onos Makauskienės mirties

Broniui Makauskui nuoširdžią užuojautą reiškia

Lenkijos lietuvių bendruomenės valdyba

ir Lenkijos lietuvių draugijos valdyba

2017 m. balandžio 15 d.

į amžinybę iškeliavo

A. A. ONA MAKUSKIENĖ.

Nuoširdžiai dėkojame kun. Petrui Gucevičiui, giesmininkams, gydytojai J. Paransevičienei, seselei O. Paznėkienei, giminėms, kaimynams ir visiems užjautusiems, aukojusiems ir padėjusiems lydinti į paskutinę kelionę mylimą mamą.

Sūnūs su šeimomis